

**Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi eläinsuojelulain
sekä rikoslain 17 luvun 14 §:n muuttamisesta**

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi eläinsuojelulakia siten, että siihen lisättäisiin Euroopan unionin tuotantoeläinten lopetusta koskevassa asetuksessa edellytetyt säännökset. Lisäksi laki lisättäisiin asetuksen sallimissa rajoissa asetusta tiukemmat tai sitä täydentävät kansalliset säännökset eläinten lopetuksesta ja teurastuksesta.

Eläinsuojelulakiin lisättäisiin säännökset asetuksessa tarkoitetuista toimivaltaisista viranomaisista. Lakia muutettaisiin myös siten, että se soveltuisi asetuksen noudattamisen valvontaan. Valvontaviranomaiset ja valvonnan järjestäminen säilyisivät nykyisellään.

Sääntely saatettaisiin perustuslain mukaiseksi siirtämällä eläinten lopetusta ja teurastusta koskevia perussäännöksiä eläinsuojelulain asetuksesta eläinsuojelulakiin. Eläimen lopetus olisi tehtävä mahdollisimman nopeasti ja kivuttomasti kyseisen eläinlajin lopettamiseen soveltuvalla lopetusmenetelmällä. Eläimen saisi lopettaa vain se, jolla on riittävät tiedot kyseisen eläimen lopetusmenetelmästä ja lopetustekniikasta sekä riittävä taito toimenpiteen suorittamiseksi. Eläimen lopetuksessa olisi varmistuttava, että eläin on kuollut ennen kuin sen hävittämiseen tai muihin toimenpiteisiin ryhdytään. Myös eläinten teurastuksesta lakiin lisättäisiin vastaavantyyppinen perussäännös. Valtioneuvoston asetuksella annettaisiin eläinten lopetusta ja teurastusta koskevat tarkemmat säännökset.

Eläinten lopetustoimintaa koskevan valvonnan tehostamiseksi toiminnanharjoittajan olisi tehtävä eläinten lopetukseen liittyvästä toiminnasta ilmoitus aluehallintovirastolle ennen toiminnan aloittamista. Velvoite koskisi myös eläimen omistajia tai haltijoita, jotka lopettavat suuria määriä eläimiä kerrallaan säännöllisesti. Hallinnollisia pakkokeinoja koskevaa sääntelyä muutettaisiin siten, että valvontaviranomainen voisi antaa määräyksen tai kiellon eläimen omistajan tai haltijan lisäksi myös sille, joka on rikkonut eläinsuojelulakia.

Uskonnollisista syistä noudatettavaa erityistä teurastustapaa koskeva sääntely, joka mahdollistaa verenlaskun aloittamisen samanaikaisesti tainnuttamisen kanssa, säilytetäisiin nykyisellään.

Rikoslakiin tehtäisiin tarvittavat teknisluonteiset muutokset eläinten teurastusta ja lopetusta koskevien tekojen rangaistavuuden säilyttämiseksi nykyisellään.

Ehdotetut lait ovat tarkoitettut tuleviksi voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2013.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
1 JOHDANTO	3
2 NYKYTILA	3
2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö.....	3
Eläinsuojelulaki	3
Eläinsuojeluasetus	4
Tuotantoeläinten teurastus ja lopetus	5
Valvonta	5
2.2 EU:n ja ulkomaiden lainsäädäntö.....	5
Yleistä.....	5
Lopetusasetus	5
2.3 Nykytilan arviointi	7
Yleistä.....	7
Kelpoisuus ja kelpoisuustodistus.....	7
3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET	8
4 ESITYKSEN VAIKUTUKSET	8
5 ASIAN VALMISTELU	9
5.1 Valmistelu	9
5.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen.....	9
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	10
1 LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT	10
1.1 Eläinsuojelulaki.....	10
2 a luku Eläinten lopetus.....	10
1.2 Rikoslaki	16
17 luku Rikoksista yleistä järjestystä vastaan	16
2 TARKEMMAT SÄÄNNÖKSET	17
2.1 Laki eläinsuojelulain muuttamisesta	17
3 VOIMAANTULO	18
4 SUHDE PERUSTUSLAKIIN JA SÄÄTÄMISJÄRJESTYS	18
LAKIEHDOTUKSET	19
1. Laki eläinsuojelulain muuttamisesta	19
2. Laki rikoslain 17 luvun 14 §:n muuttamisesta.....	25
LIITE	26
RINNAKKAISTEKSTIT	26
1. Laki eläinsuojelulain muuttamisesta	26
2. Laki rikoslain 17 luvun 14 §:n muuttamisesta.....	37

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Eläinten suojelusta lopetuksen yhteydessä annettu neuvoston asetus (EY) N:o 1099/2009, jäljempänä lopetusasetus, tuli voimaan 8 päivänä joulukuuta 2009 ja sitä sovelletaan 1 päivästä tammikuuta 2013. Lopetusasetus korvaa eläinten suojelusta teurastus- tai lopettamishetkellä annetun neuvoston direktiivin 93/119/EY, jäljempänä teurastus- ja lopetusdirektiivi. Direktiivi on täytäntöönpantu eläinsuojelulaille (247/1996), eläinsuojeluasetuksella (396/1996) sekä maa- ja metsätalousministeriön päätöksillä. Lopetusasetus edellyttää kansallisen lainsäädännön muuttamista.

2 Nykytila**2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö**

Eläinsuojelulaki

Eläinsuojelulakiin sisältyvät keskeiset eläinten pitoa, hoitoa, kohtelua ja käsittelyä koskevat periaatteet. Lain tarkoituksena on suojella eläimiä parhaalla mahdollisella tavalla kärsimykseltä, kivulta ja tuskalta. Lain tarkoituksena on myös edistää eläinten hyvinvointia ja hyvää kohtelua.

Eläinsuojelulain 32 §:n mukaan eläimen lopettaminen on suoritettava mahdollisimman nopeasti ja kivuttomasti. Lain 33 §:ssä säädetään eläimen teurastamisesta ja siihen liittyvistä toimenpiteistä. Pykälän mukaan eläimelle ei saa aiheuttaa tarpeetonta kärsimystä, kipua eikä tuskaa käsiteltäessä tai säilytettäessä sitä teurastamossa, teurastuspaikassa tai muualla teurastuksen yhteydessä, tainnuttaessa sitä taikka siitä verta laskettaessa. Eläimen on oltava asianmukaisesti tainnutettu tai lopetettu ennen verenlaskua. Kuitenkin 33 §:n mukaan sellainen uskonnollisista syistä noudatettava erityinen teurastustapa, jossa verenlasku aloitetaan samanaikaisesti eläimen tainnuttamisen kanssa, on sallittu siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään. Eläimelle ei saa suorittaa muita teurastukseen liittyviä toimenpiteitä ennen kuin se on kuollut. Lisäksi pykälän mukaan hyväksy-

tyssä teurastamossa ja hyväksytyssä teurastuspaikassa tulee olla asianmukainen tila huomattavan sairaiden ja vahingoittuneiden eläinten tainnutusta ja verenlaskua varten.

Eläinsuojelulaki sisältää myös säännökset valvonnasta ja viranomaistoimenpiteistä. Jos on aihetta epäillä, että eläintä hoidetaan tai pidetään säädösten vastaisesti, aluehallintovirastolla, kunnaneläinlääkärillä, kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitavalla viranhaltijalla ja poliisilla on oikeus suorittaa lain 39 §:n 1 momentissa tarkoitettu tarkastus. Tarkastusoikeus on myös tietysin edellytyksin aluehallintoviraston valtuuttamalla eläinsuojeluvalvojalla. Pykälän 2 momentin mukaan ilman epäilyäkin tarkastuseläinlääkärillä on oikeus suorittaa tarkastus kaikissa eläintiloissa teurastamon tai teurastuspaikan alueella. Pykälän 3 momentin mukaan tarkastuksen suorittajalla on oikeus päästä tilaan, jossa eläin on. Tarkastuksessa voidaan tarkastaa eläin, pitopaikka ja eläintä varten tarkoitettu ravinto, juotava, varusteet ja välineet.

Jos tarkastuksessa havaitaan, että eläinten hoitoa ja pitoa koskevia säännöksiä on rikottu, valvova viranomainen voi antaa eläinsuojelulain 42 §:ssä tarkoitettua kiellon jatkaa tai toistaa säädösten vastaista menettelyä tai määrätä asiat saatettavaksi lainsäädännön edellyttämälle tasolle. Aluehallintovirasto voi tehostaa kieltoa tai määräystä 43 §:n 1 momentissa tarkoitettua uhkasakolla tai teettämishallalla. Jos eläinsuojelulliset syyt edellyttävät, viranomainen voi ryhtyä lain 44 §:n 1 momentin mukaisesti välittömiin toimenpiteisiin eläimen hyvinvoinnin turvaamiseksi. Eläin voidaan esimerkiksi lähettää teurastettavaksi tai lopettaa.

Jos teurastamolla tarkastuseläinlääkäri epäilee, että eläinten pitopaikassa on rikottu eläinsuojelusäädöksiä, hänen on ilmoitettava epäilystään eläinsuojelulain 41 §:n 2 momentin mukaisesti sille aluehallintovirastolle, jonka alueella kyseinen pitopaikka sijaitsee.

Eläinsuojelulain 54 §:ssä säädetään eläinsuojelurikkomuksesta. Pykälän mukaan henkilö, joka tahallaan tai huolimattomuudesta kohtelee eläintä 32 tai 33 §:n tai niiden nojalla annettujen säännösten vastaisesti, on tuomittava, jollei teko ole rikoslain 17 luvun 14,

14 a tai 15 §:n nojalla rangaistava tai siitä muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, eläinsuojelurikkomuksesta sakkoon.

Eläinsuojeluasetus

Eläinsuojeluasetuksen 30 §:n mukaan eläimen saa lopettaa vain lopettamisen osaa-va henkilö. Lopettamisen suorittavalla henkilöllä tulee olla riittävät tiedot kyseisen eläinlajin lopetusmenetelmästä ja lopetustekniikasta sekä riittävä taito toimenpiteen suorittamiseksi. Lisäksi pykälässä säädetään lopettavan eläimen käsittelystä ja muille eläimille aiheutuvasta häiriöstä. Eläimen lopettavan henkilön on varmistettava, että eläin on kuollut ennen kuin sen hävittämiseen tai muihin toimenpiteisiin ryhdytään.

Asetuksen 31 §:ssä kielletään tajuissaan olevan nisäkkään, linnun ja matelijan lopettaminen hukuttamalla tai tukehduuttamalla. Asetuksen 33 §:ssä säädetään nisäkäs- ja lintulajeihin kuuluvan tuotantoeläimen lopettamisessa käytettävistä sallituista menetelmistä.

Asetuksen 34 §:ssä säädetään eläimen lopettamisesta hätätapauksessa. Hätätapauksessa, eläimen kärsimyksen pitkittymisen estämiseksi ja jos 32 tai 33 §:ssä tarkoitettuja keinoja ei ole mahdollista käyttää tai jos eläintä ei saada kiinni, se voidaan lopettaa myös muulla kuin edellä säädetyllä tavalla. Eläin on kuitenkin lopetettava niin, ettei eläimelle aiheuteta tarpeetonta kärsimystä.

Lopettavan tai vahingoittuneen eläimen siirtämisestä säädetään asetuksen 35 §:ssä, jonka mukaan sairas tai vahingoittunut tuotantoeläin saadaan siirtää muualle lopetettavaksi tai teurastettavaksi vain, jos eläimen kuljetus tai käsittely kuljetusta varten ei aiheuta sille lisäkärsimystä. Pykälän mukaan vakavasti sairas tai vahingoittunut hevonen, nautaeläin tai muu vastaava suurehko eläin saadaan kuljettaa muualle lopetettavaksi tai teurastettavaksi vain eläinlääkärin luvalla.

Asetuksen 36—40 §:ssä säädetään teurastamon tiloille, teuraseläinten säilytykselle ja hoidolle asetettavista vaatimuksista sekä kiireellisesti teurastettavista eläimistä.

Teurastajan ja teurastusta edeltäviä toimenpiteitä suorittavien henkilöiden pätevyy-

destä säädetään asetuksen 41 §:ssä. Pykälän mukaan teuraseläinten hoitoa ja käsittelyä sekä tainnutusta ja verenlaskua suorittavilla henkilöillä on oltava riittävät tiedot ja taidot toimenpiteiden asianmukaiseen suorittamiseen. Ammattimaista teurastusta saa suorittaa vain siihen harjaantunut tai opetettu täysikäinen henkilö. Teurastuksessa ei saa olla läsnä asiattomia henkilöitä.

Tainnutuksesta sekä tainnutuksessa käytettävistä välineistä ja laitteista säädetään 42—43 §:ssä. Teurastuksessa eläin pitää tainnuttaa ennen verenlaskua. Siipikarjaan kuuluvan eläimen voi kuitenkin teurastaa katkaisemalla sen kaula nopeasti terävällä aseella.

Verenlaskusta säädetään asetuksen 44 §:ssä. Tainnutetun eläimen verenlasku on aloitettava välittömästi tainnutuksen jälkeen eikä eläimelle saa suorittaa muita toimenpiteitä ennen kuin se on kuollut.

Asetuksen 45—48 §:ssä säädetään uskonnollisista syistä noudatettavasta erityisestä teurastustavasta, joka poikkeaa 42 §:n vaatimuksista. Uskonnollisten syiden niin edellyttäessä voidaan verenlasku aloittaa samanaikaisesti tainnutuksen kanssa. Eläimen saa tällöin teurastaa vain teurastamossa tarkastuseläinlääkärin läsnäollessa. Pykälät sisältävät lisäksi säännökset eläimen liikkumisen rajoittamisesta, tainnutuksesta ja kaulasuonten katkaisusta.

Maa- ja metsätalousministeriön päätös eläinten teurastamiselle asetettavista eläinsuojeluvaatimuksista

Maa- ja metsätalousministeriön päätös eläinten teurastamiselle asetettavista eläinsuojeluvaatimuksista (704/1997) sisältää yksityiskohtaisia vaatimuksia, jotka koskevat teuraseläinten säilytystiloja, laitteita ja välineitä, teuraseläinten kohtelua ja käsittelyä, tainnuttamista ja verenlaskua.

Maa- ja metsätalousministeriön päätös nisäkä- ja lintulajeihin kuuluvien tuotantoeläinten lopettamiselle asetettavista eläinsuojeluvaatimuksista

Maa- ja metsätalousministeriön päätös nisäkä- ja lintulajeihin kuuluvien tuotantoeläinten lopettamiselle asetettavista eläinsuojeluvaatimuksista (534/1996) sisältää yksityiskohtaisia vaatimuksia, jotka koskevat lopettamisessa käytettäviä laitteita ja tuotantoeläinten sallittuja lopettamismenetelmiä.

Tuotantoeläinten teurastus ja lopetus

Suomessa on 18 teurastamoja ja 54 pien-teurastamoja, joissa päivittäistä eläinsuojeluvalvontaa toteuttavat Elintarviketurvallisuusviraston tarkastuseläinlääkärit. Aluehallintovirastojen läänineläinlääkärit valvovat myös teurastamoita. Toistaiseksi 11 pienteurastamossa eläinsuojeluvalvontaa suorittaa kunnaneläinlääkäri. Poroteurastamoita on 19. Poroteurastamoiden eläinsuojeluvalvonnasta vastaa kokonaisuudessaan Lapin aluehallintovirasto, joka määrää tarkastuseläinlääkärit poroteurastamoihin. Viljeltävät kalat teurastetaan ruokakalayrityksissä, joita oli vuonna 2011 yhteensä 95 meri- ja sisävesialueilla. Suomessa on noin 950 turkistarhaa.

Suomessa on viime vuosina teurastamossa teurastettu vuosittain noin 300 000 nautaa, 2,5 miljoonaa sikaa, 55 miljoonaa siipikarjaan kuuluvaa lintua, 1000 hevosta sekä 30 000 lammasta ja vuohta. Poroja on teurastettu lähes 80 000 eläintä ja muita eläinlajeja, mukaan lukien tarhattu- ja luonnonvarainen riista, alle 1000 eläintä vuodessa. Viljeltäviä kaloja teurastetaan 10 miljoonaa kiloa vuosittain. Lisäksi turkiseläimiä lopetetaan 2,7 miljoonaa vuodessa. Sairaita tai huonokuntoisia tuotantoeläimiä lopetetaan tiloilla omistajien toimesta vuosittain tuhansia.

Valvonta

Tarkastuseläinlääkärit ja lihantarkastajat valvovat eläinsuojelusäädösten noudattamista teurastuspäivinä kaikille eläimille tehtävän ante mortem -tarkastuksen yhteydessä sekä eläinten käsittelyä, tainnutusta ja verenlaskua pistokokein.

Elintarviketurvallisuusviraston Teurastamon eläinsuojeluvalvonta-projektissa tarkastuseläinlääkärit tekivät vuonna 2010 38 tarkastusta teurastamoissa ja 31 tarkastusta pienteurastamoissa.

Niin sanottujen EU-eläinsuojelutarkastusten yhteydessä valvotaan vuosittain tilalla tapahtuvaa eläinten lopetusta naudoilla, sioilla, lampailta, vuohilla, turkiseläimillä, munivilla kanoilla, hanhilla ja ankoilla. Vuonna 2011 näitä tarkastuksia tehtiin 545 tuotantoeläintilalla.

2.2 EU:n ja ulkomaiden lainsäädäntö

Yleistä

Lopetusasetus on sellaisenaan sovellettavaa lainsäädäntöä. Poikkeuksena tähän ovat 8 päivästä joulukuuta 2009 voimassa olleet sellaiset säännökset, joiden tarkoituksena on varmistaa lopetusasetusta laajempi eläinten suojelu lopetuksen yhteydessä. Jäsenvaltiot voivat pitää tällaiset säännökset edelleen voimassa. Lisäksi jäsenvaltiot voivat antaa kansallisia säännöksiä, jotka takaavat lopetusasetusta laajemman eläinten suojelun lopetuksen yhteydessä lopetettaessa tai teurastettaessa eläimiä teurastamon ulkopuolella, teurastettaessa tarhattua riistaa ja poroja sekä teurastettaessa eläimiä uskonnollisista syistä ilman tainnutusta. Kaikissa unionin jäsenvaltioissa valmistellaan parhaillaan lopetusasetuksen täytäntöönpanon edellyttämiä säädösmuutoksia. Komission mukaan vain neljä jäsenmaata ilmoitti saavansa lopetusasetuksen täytäntöönpanon valmiiksi vuoden 2013 alkuun mennessä.

Lopetusasetus

Lopetusasetuksessa säädetään eläinten suojelusta lopetuksen ja teurastuksen yhteydessä. Lopetus määritellään asetuksessa tarkoitukseksi aikaansaaduksi prosessiksi, joka aiheuttaa eläimen kuoleman. Määritelmä kattaa sekä eläinten lopetuksen että teurastuksen. Asetus koskee kaikkia tuotantoeläimiä siitoseläimet mukaan luettuina. Viljeltäviä kaloja koskee vain hyvin yleisluonteinen vaatimus eläinten suojelun pääperiaatteista lopetuksen ja teurastuksen yhteydessä. Eläinten hätälopetuksiin ja tilanteisiin, joissa säännösten noudattaminen aiheuttaisi ihmisen terveyteen ja turvallisuuteen kohdistuvan välittömän ja vakavan riskin, sovelletaan vain asetuksen yleisluonteisia vaatimuksia hieman laajemmin kuin viljeltävien kalojen kohdalla. Asetus ei koske lainkaan toimivaltaisen viranomaisen valvonnassa suoritettavien tieteellisten kokeiden aikana, metsästyksen tai virkistyskalastuksen yhteydessä, eläinten lopetusta osana kulttuuri- tai urheilutapahtumaa kuten härkätaisteluita. Asetus ei koske myöskään omistajan omaan käyttöönsä

tekemiä siipikarjan, jänisten ja kanien lopetuksia, joita tehdään muualla kuin teurastamossa.

Lopetusasetuksessa säädetään yleisistä vaatimuksista, joita sovelletaan kaikkiin eläinten lopetuksiin, joihin luetaan mukaan myös eläinten lopettaminen teurastamalla. Eläimet pitää lopettaa joko välittömän kuoleman aiheuttavalla menetelmällä tai tainnutuksen jälkeen. Eläimet voidaan kuitenkin lopettaa ilman edeltävää tainnutusta, jos kyseessä on uskonnollisista syistä noudatettava teurastustapa ja se tehdään teurastamossa. Jäsenvaltiot voivat halutessaan jättää soveltamatta uskonnollisista syistä noudatettavaa teurastustapaa koskevaa poikkeusta.

Eläinten lopetuksia suorittavien tahojen on laadittava toimintaohjeisto eläinten asianmukaisen lopetuksen varmistamiseksi. Toimintaohjeistossa on huomioitava laitteiden valmistajien suositukset sekä määriteltävä käytettävien tainnutusmenetelmien keskeiset muuttujat. Toimintaohjeisto on pyynnöstä annettava toimivaltaiselle viranomaiselle nähtäväksi.

Eläinten liikkumisen rajoittamiseen tai tainnutukseen käytettäviä välineitä ei saa markkinoida ilman asianmukaisia käyttö- ja kunnossapito-ohjeita.

Teurastamoille asetetaan lisävaatimuksia, jotka koskevat niiden rakenteita, niissä käytettäviä välineitä, eläinten käsittelyä ja niiden liikkumisen rajoittamista, tainnutuksen seuranta ja eläinten hyvinvoinnista vastaavan henkilön nimeämistä ja toimenkuvaa. Eläinten hyvinvoinnista vastaava henkilö ei tarvitse nimetä teurastamoihin, joissa teurastetaan vähemmän kuin 1000 yksikköä nisäkäitä tai vähemmän kuin 150 000 yksikköä siipikarjaa vuodessa. Hyväksyessään teurastamon valvontaviranomainen arvioi teurastuslinjojen suurimmat kapasiteetit, eläinluokat ja niiden kokoluokat, joiden käsittelyssä voidaan käyttää liikkumisen estämiseen ja tainnutukseen tarkoitettuja välineitä, sekä eläinten säilytystilojen enimmäiskapasiteetin.

Eläinten joukkolopetuksia varten on laadittava toimintasuunnitelma. Eläintautien vastustukseen liittyviin valmiussuunnitelmiin on liitettävä suunnitellut lopetusmenetelmät ja niitä koskeva toimintaohjeisto. Vuosittain tehdyistä joukkolopetuksista on tehtävä arvi-

ointi, joka on toimitettava komissiolle sekä julkaistava internetissä.

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että toimivaltaisten viranomaisten saatavilla on tieteellistä asiantuntemusta ja nimettävä tieteellistä tukea antava yhteyspiste. Yhteyspisteen tiedot on asetettava internetiin julkisesti saataville. Asiantuntija-apua pitää olla saatavilla seuraavissa: teurastamoiden hyväksyminen, uusien tainnutusmenetelmien arviointi, liikkumisen rajoittamiseen ja tainnutukseen tarkoitettujen välineiden arviointi, hyvien käytäntöjen oppaiden arviointi, lopetusasetuksen tarkoitettuja tarkastuksia koskevat suositukset, loppututkintoja ja kelpoisuustodistuksia antavien tahojen arviointi sekä yhteistyö komission ja muiden yhteyspisteiden kanssa.

Jos toimija, lopetuksia tekevä henkilö tai kelpoisuustodistuksia antava taho ei noudata asetuksen säännöksiä, toimivaltainen viranomainen voi vaatia toimijaa muuttamaan toimintaohjeistoaan ja vähentämään tai lopettamaan tuotannon, lisäämään teurastamossa tainnutuksen valvontaa tai muuttamaan valvontamenettelyitä, peruuttaa kelpoisuustodistuksen määrääjäksi tai kokonaan sekä peruuttaa määrääjäksi tai kokonaan oikeuden järjestää loppututkintoja tai antaa kelpoisuustodistuksia.

Jäsenvaltioiden on säädettävä lopetusasetuksessa asetettujen säännösten rikkomisesta aiheutuvista seuraamuksista. Jäsenvaltioiden on ilmoitettava seuraamussäännöksistä komissiolle ennen asetuksen soveltamisen alkamista.

Teurastamorakenteisiin ja teurastamossa käytettäviin välineisiin, jotka on otettu käyttöön ennen 1 päivää tammikuuta 2013, on asetettu siirtymäaika 8 päivään joulukuuta 2019 asti. Siirtymäaika ei koske peruskorjauksia. Kelpoisuustodistuksia voidaan myöntää yksinkertaistetulla menettelyllä vähintään 3 vuoden työkokemuksen omaaville henkilöille 8 päivään joulukuuta 2015 asti.

Asetuksen liitteessä I luetellaan sallitut tainnutusmenetelmät sekä niihin liittyvät vaatimukset. Liite sisältää tainnutusmenetelmien kuvaukset, niiden käyttöä koskevat edellytykset kuten sallitut eläinryhmät ja eläinryhmiin sovellettavat tainnutusmenetelmät. Osalle menetelmistä asetetaan lisäksi erityisvaatimuksia.

Asetuksen liite II sisältää teurastamoiden rakennetta, tilojen sijoittelua ja käytettäviä välineitä koskevia vaatimuksia. Liitteessä III asetetaan rajoituksia teurastamon toimintaan, joka koskee eläinten käsittelyä, säilytystä ja verenlaskua. Liite IV käsittelee eläinten lopetukseen tarvittavan koulutuksen sisältöä. Opintokokonaisuudet eritellään teurastukseen liittyvän tehtäväjaon mukaisesti. Kaikille yhteinen osio kattaa eläinten käyttäytymisen, eläinten kärsimyksen, tajunnan tilan ja tuntemiskyvyn sekä eläinten stressin.

Eläinten teurastukseen ja siihen liittyviin toimintoihin osallistuvilta henkilöiltä edellytetään koulutusta ja kelpoisuustodistusta siitä, että he ovat perehtyneet tehtäviinsä. Turkiseläinten lopetuksissa riittää, että lopetukset tehdään kelpoisuustodistuksen omaavan henkilön läsnäollessa ja välittömässä valvonnassa. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että koulutusta on saatavilla sekä hyväksyttävä koulutusta ja kelpoisuustodistuksia antava taho. Muiden tuotantoeläinten kuin siipikarjan, kanien ja jänisten teurastuksen, joka tapahtuu omaa kulutusta varten yksityistaloudessa, voi eläimen omistaja tai hänen vastuullaan ja valvonnassaan toimiva henkilö suorittaa ilman kelpoisuustodistusta.

2.3 Nykytilan arviointi

Yleistä

Suomessa voimassa oleva tuotantoeläinten teurastusta ja lopetusta koskeva lainsäädäntö täyttää teurastus- ja lopettamisdirektiivin asettamat vaatimukset ja nykyisellä sääntelyllä on voitu turvata eläinten suojeleminen teurastuksessa ja lopetuksessa. Eläinsuojelulain eläinten teurastusta ja lopetusta koskeviin säännöksiin ei ole kohdistunut suuria muutospaineita. Lopetusasetus on sellaisenaan sovellettavaa lainsäädäntöä, johon Suomen lainsäädäntö on kuitenkin sopeutettava. Asetus edellyttää säätämistä muun muassa eräistä toimivaltaisista viranomaisista.

Kelpoisuus ja kelpoisuustodistus

Suomen teurastamoissa ja poroteurastamoissa voidaan arvioida olevan noin 300 henkilöä, jotka osallistuvat eläinten käsitte-

lyyn, tainnuttamiseen ja verenlaskuun joko päätyönään tai sijaisena. Tällä hetkellä heidän koulutustasolleen ei aseteta eläinsuojelulakiin perustuvia vaatimuksia. Turkistarhoja on Suomessa noin 950, joissa osassa toimii nahkonta-aikana useampi turkiseläimiä lopettava ryhmä. Myöskään turkiseläinten lopetuksista vastaaville henkilöille ei aseteta eläinsuojelulakiin perustuvia koulutusvaatimuksia.

Opetushallitukselle tai koulutuksen järjestäjälle, jolle opetus- ja kulttuuriministeriö on myöntänyt luvan järjestää ammatillista peruskoulutusta tai ammatillista lisäkoulutusta, ei ole asetettu eläinsuojelulaissa vaatimuksia suunnitella tai järjestää koulutusta tai myöntää kelpoisuustodistuksia eläinten lopetukseen ja teurastukseen osallistuville henkilöille.

Lopetusasetuksen edellyttämä kelpoisuus on mahdollista hankkia usealla eri tavalla olemassa olevan koulutusjärjestelmän puitteissa. Ammatillisen peruskoulutuksen puitteissa on mahdollista suorittaa esimerkiksi maatalousalan perustutkinto. Tutkinnon valinnaisena osana voi suorittaa turkiseläinten nahkonta-osan, johon turkiseläinten lopetus sisältyy. Vastaavasti porotalouden ammattitutkinnon puitteissa voi suorittaa tutkinnon osan poron teurastus ja porotuotteet, johon sisältyy porojen teurastus ja lopetus. Lihanjalostajan ja lihateollisuuden ammattitutkintoihin sisältyy valinnaisena osana teurastus, johon sisältyy eläinten lopetus ja teurastus kuoleman varmistamiseen asti. Ammatillisen peruskoulutuksen opiskelijalle voidaan pyynnöstä antaa todistus suoritetuista opinnoista ja ammattiosaamisen näytöistä myös kesken opiskelun. Todistukset antaa koulutuksen järjestäjä. Aikuiskoulutuksen kautta voi suorittaa edellä mainituista tutkinnoista vain kyseisen tutkinnon osan, jota kautta voi saada lopetusasetuksen edellyttämän kelpoisuuden ja kelpoisuustodistuksen.

Kelpoisuuden voi myös saada osallistumalla erilliseen koulutukseen. Tällaista koulutusta voivat antaa ne koulutuksen järjestäjät, jotka ovat tehneet Opetushallituksen nimitämän tutkintotoimikunnan kanssa järjestämissopimuksen sellaiseen tutkintoon, joka sisältää lopetusasetuksen edellyttämän kelpoisuustodistuksen mukaisen osaamisen. Koulu-

tuksesta ja siihen liittyvän kokeesta tutkinto-toimikunta tai koulutuksen järjestäjä antaa todistuksen, jonka perusteella hakija voi saada kelpoisuustodistuksen. Siirtymäaikana 8 päivään joulukuuta 2015 saakka asian kannalta merkityksellisen vähintään kolmen vuoden käytännön kokemuksen omaava henkilö voi suorittaa koulutuksen osallistumalla pelkästään edellä mainittuun kokeeseen ja hankkia kelpoisuustodistuksen tätä kautta.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Esityksen tavoitteena on panna täytäntöön lopetusasetus siltä osin kuin sen täytäntöönpano edellyttää lain tasoista sääntelyä sekä mahdollistaa lopetusasetusta tiukempi kansallinen sääntely lopetusasetuksen sallimissa rajoissa. Tavoitteena on myös selkiyttää perustuslain mukaiseksi eläinten lopetusta ja teurastusta koskevaa sääntelyä siirtämällä eläinsuojeluasetuksen eläinten lopetusta ja teurastusta koskevia perussäännöksiä eläinsuojelulakiin. Lisäksi tavoitteena on laajentaa eläinsuojeluviranomaisten mahdollisuutta kohdistaa eläinsuojelulain 42 §:n mukaisia määräyksiä ja kieltoja eläimen omistajan tai haltijan ohella myös muihin tahoihin, jotka toimivat eläinsuojelulainsäädännön vastaisesti.

Esityksessä ehdotetaan, että eläinsuojelulakiin lisättäisiin säännökset lopetusasetuksen määrittelemistä toimivaltaisista viranomaisista. Lakia muutettaisiin myös siten, että se soveltuisi lopetusasetuksen noudattamisen valvontaan. Eläinsuojeluvalvonnan järjestäminen säilyisi nykyisellään. Lisäksi eläinsuojelulakiin ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka mukaan eläinten lopetukseen liittyvästä toiminnasta on tehtävä ilmoitus aluehallintovirastolle.

Esityksessä ehdotetaan, että valvontaviranomainen voi antaa eläinsuojelullisia epäkohtien liittyvän määräyksen tai kiellon sille, joka rikkoo eläinsuojelulakia. Tällä hetkellä määräys tai kiello voidaan antaa vain eläimen omistajalle tai haltijalle.

Esityksessä ehdotetaan, että säännös uskonnollisista syistä noudatettavasta erityisestä teurastustavasta, jossa verenlasku aloite-

taan samanaikaisesti eläimen tainnuttamisen kanssa, säilytettäisiin nykyisellään.

Valtioneuvoston asetuksella annettaisiin tarkempia säännöksiä eläinten lopetuksessa käytettävistä lopetusmenetelmistä ja lopetus-tekniikoista sekä uskonnollisista syistä noudatettavasta erityisestä teurastustavasta. Lisäksi valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä eläimen lopettavan henkilön pätevyydestä, eläinten teurastuksesta teurastamon ulkopuolella, lopetusasetusta täydentäviä kansallisia säännöksiä porojen ja tarhatun riistan teurastamisesta, eläinten lopetukseen liittyvästä toiminnasta tehtävästä ilmoituksesta ja eri viranomaisten tehtävistä eläinten joukkolopetuksessa. Lisäksi kansallisia säännöksiä lopetusasetuksen soveltamisalaan kuulumattomien eläinten joukkolopetuksessa noudatettavista menettelyistä voitaisiin antaa valtioneuvoston asetuksella.

4 Esityksen vaikutukset

Esityksellä ei ole valtionaloudellisia vaikutuksia.

Lopetusasetuksessa määritelty kelpoisuustodistus ja väliaikainen kelpoisuustodistus haettaisiin aluehallintovirastosta, joka veloittaa kustannukset hakijalta. Siirtymävaiheen aikana 8 päivään joulukuuta 2015 asti voidaan arvioida, että kelpoisuustodistuksia hakisi noin 3000 henkilöä. Jatkossa tarve vähenisi selvästi ja määrän arvioidaan olevan joitakin kymmeniä vuosittain. Kyseessä on valtion maksuperustelain (150/1992) mukaisista suoritteista, jolloin todistusten myöntämisestä aiheutuvat kustannukset peritään todistuksen hakijoilta. Väliaikaisia kelpoisuustodistuksia voisi myöntää myös tarkastuseläinlääkäri.

Lopetusasetuksen täytäntöönpano siirtää eläinten teurastuksen ja lopetuksen eläinsuojelusäännösten mukaisen toteuttamisen valmistamista toimijoiden tehtäväksi. Tämän voidaan arvioida vähentävän aluehallintoviraston ja tarkastuseläinlääkäreiden suorittaman valvonnan tarvetta. Lopetusasetuksen edellyttämät uudet tehtävät liittyvät kelpoisuustodistusta ja väliaikaisen kelpoisuustodistusta koskeviin menettelyihin. Siirtymävaiheen aikana voidaan arvioida kelpoisuus-

todistuksien myöntämisen lisäävän kaikkien aluehallintovirastojen työmäärää yhteensä enintään 1 htv koko kyseisenä ajanjaksona. Siirtymäajan jälkeen todistusten myöntäminen ei lisää aluehallintovirastojen työmäärää nykyisestä tasosta. Tarkastuseläinlääkäreiden työmäärän ei arvioida lisääntyvän väliaikaisten kelpoisuustodistusten myöntämisen vuoksi lainkaan nykyisestä.

Kelpoisuustodistukseen oikeuttavaan kokeeseen ja tarvittaessa koulutukseen osallistumisesta aiheutuu hakijalle jonkin verran kuluja.

Ehdotetulla lailla ei ole ympäristövaikutuksia eikä yhteiskunnallisia vaikutuksia.

5 Asian valmistelu

5.1 Valmistelu

Esitys on valmisteltu maa- ja metsätalousministeriössä. Valmistelun aikana on järjestetty neljä kuulemistilaisuutta keskeisille sidosryhmille yleisimpien tuotantoeläinten teurastuksesta sekä siipikarjan ja turkiseläinten lopetuksista. Porojen teurastusta on käsitelty kahdessa eri tilaisuudessa. Lisäksi Elintarviketurvallisuusviraston virkamiehiä, läänineläinlääkäreitä sekä tarkastuseläinlääkäreitä on kuultu useasti valmistelun edetessä.

5.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen

Esityksestä on pyydetty lausunto 85 eri taholta. Lausunnon ovat antaneet seuraavat tahot: oikeusministeriö, valtiovarainministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, Itä-Suomen aluehallintovirasto, Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto, Elintarviketurvallisuusvirasto Evira, Opetushallitus, Rajavartiolaitos, Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Eläinsuojeluliitto Animalia ry, Helsingin eläinsuojeluyhdistys HESY ry, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry, Paliskuntainyhdistys ry, SEY Suomen Eläinsuojeluyhdistysten Liitto ry, Suomen Eläinlääkäri-liitto ry, Suomen Islamilainen Neuvosto ry, Suomen Juutalaisten Seurakuntien Keskusneuvosto ry, Suomen Kalankasvattajaliitto ry, Suomen Kuntaliitto, Suomen Metsästäjä-

liitto-Finlands Jägarförbund ry ja Suomen Riistakeskus.

Yleensä ottaen lausunnonantajat suhtautuivat esitykseen myönteisesti. Lausunnoissa esitetyt huomautukset on mahdollisuuksien mukaan otettu huomioon esitystä viimeisteltäessä. Lausunnoista on laadittu maa- ja metsätalousministeriössä yhteenveto.

Oikeusministeriö on esittänyt täsmennyksiä eräisiin lakiehdotusten säännöksiin ja esityksen perusteluihin. Oikeusministeriön lopetusasetuksen täytäntöönpanoa koskevat muutosehdotukset on otettu huomioon esityksen jatkovalmistelussa. Lisäksi oikeusministeriö on esittänyt, että myös eläinsuojelulain 39 §:n 4 momenttia, joka koskee tarkastuksen tekemistä kotirauhan piirissä, tulisi muuttaa muun muassa siten, että edellytyksenä kotirauhan suojaamaan paikkaan ulottuvalle tarkastukselle olisi epäily vankeusuhkaisesta rikoksesta. Tätä lausuntovaiheessa tehtyä ehdotusta ei ole sisällytetty esitykseen, koska se on periaatteellisesti merkittävä kysymys ja vaatii huolellista selvittelyä, jota tässä yhteydessä ei ole ollut aikataulullisista syistä mahdollista tehdä. Toisaalta perustuslakivaliokunta on lausunnossaan (PeVL 8/2006 vp) käsitellyt juuri nyt tarkoitetun säännöksen perustuslainmukaisuutta ja todennut säännöksen täyttävän asetetut vaatimukset. Maa- ja metsätalousministeriössä on käynnissä eläinsuojelulain kokonaisuudistus, jonka eräänä tavoitteena on saattaa eläinsuojelulaki perustuslain mukaiseksi. Tässä yhteydessä tulevat muun ohella vielä tarkemmin selvitetäviksi myös tarkastusvaltuudet.

Elintarviketurvallisuusvirasto on esittänyt, että kelpoisuustodistusten myöntäminen säädettäisiin Elintarviketurvallisuusviraston sijaan aluehallintovirastojen tehtäväksi. Aluehallintovirastoilla on jo tällä hetkellä vastavia tehtäviä erilaisten todistusten kuten pätevyystodistusten ja eläinkuljettajalupien myöntämiseen ja niihin liittyviin menettelyihin liittyen. Lisäksi Elintarviketurvallisuusviraston näkemyksen mukaan on perusteltua, että oikeus peruuttaa kelpoisuustodistuksia tulisi olla myös niitä myöntävällä viranomaisella. Esitys on jatkovalmistelussa muutettu Elintarviketurvallisuusviraston esittämällä tavalla.

Eläinsuojelujärjestöt ovat esittäneet, että teurastettaessa eläin se on aina tainnutettava ennen verenlaskua. Tämä koskisi myös uskonnollisista syistä noudatettavaa erityistä teurastustapaa. Suomen Juutalaisten Seurakuntien Keskusneuvosto ry on katsonut, että vaatimus tainnutuksen ja verenlaskun samanaikaisuudesta on epätarkoituksenmukainen ja perusteeton. Tainnutus tulisi heidän mukaansa voida suorittaa välittömästi verenlaskun aloittamisen jälkeen. Suomen Islamilainen Neuvosto ry on katsonut, että lopetusasetuk-

sen sallimat tainnutusmenetelmät voivat sinänsä johtaa eläimen kuolemaan. Tällöin eläin on kelpaamaton muslimien ravinnoksi. Tässä esityksessä on kuitenkin tarkoitus säilyttää nykyisellään uskonnollisista syistä noudatettavaa erityistä teurastustapaa koskeva sääntely, joka mahdollistaa verenlaskun aloittamisen samanaikaisesti tainnuttamisen kanssa. Eläinsuojelulain kokonaisuudistuksessa tulevat laajempaan tarkasteluun myös tätä teurastustapaa koskevat vaatimukset.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Eläinsuojelulaki

1 §. *Lain tarkoitus.* Pykälässä säädetään eläinsuojelulain tarkoituksesta. Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi maininta myös lopetusasetuksesta.

2 a luku Eläinten lopetus

32 §. *Lopetusta koskevat yleiset vaatimukset.* Ehdotettu pykälä sisältäisi keskeisiä eläinten lopetuksessa noudatettavia periaatteita. Pykälä olisi eläinten lopetusta koskeva perussäännös.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin velvoitteesta lopettaa eläin mahdollisimman nopeasti ja kivuttomasti kyseiselle eläinlajille soveltuvalla lopetusmenetelmällä ja lopetustekniikalla. Voimassa olevan lain 32 §:ää on tässä momentissa täsmennetty vaatimuksella käyttää eläinlajille soveltuvaa lopetusmenetelmää ja lopetustekniikkaa.

Pykälän 2 momentissa asetettaisiin vaatimuksia eläimen lopettavalle henkilölle. Sen varmistamiseksi, että lopetus tapahtuisi 1 momentissa tarkoitettulla tavalla, eläimen lopettavalla henkilöllä tulee olla riittävät tiedot kyseisen eläinlajin lopetusmenetelmästä ja lopetustekniikasta ja riittävä taito toimenpiteen suorittamiseksi. Vastaavasta vaati-

muksesta säädetään tällä hetkellä eläinsuojeluasetuksen (396/1996) 30 §:ssä. Säännös siirrettäisiin lain tasolle henkilön kelpoisuutta koskevana tärkeänä periaatteena.

Pykälän 3 momentin mukaan eläimen lopettavan henkilön on varmistettava, että eläin on kuollut ennen kuin muihin toimenpiteisiin saadaan ryhtyä. Vastaava säännös sisältyy tällä hetkellä eläinsuojeluasetuksen 30 §:ään, josta se siirrettäisiin tärkeänä periaatteena lain tasolle.

Pykälän 4 momentti sisältää valtuutussäännöksen, jonka mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkemmat säännökset eläinten lopetuksessa käytettävistä lopetusmenetelmistä ja lopetustekniikoista. Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin muun muassa seura- ja harrastuseläinten lopetusmenetelmistä. Lisäksi pykälä sisältää valtuutussäännöksen jonka mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin tarvittaessa antaa tarkempia säännöksiä eläinten lopetuksen suorittavien henkilöiden pätevyydestä. Metsästyksen osalta noudatettaisiin kuitenkin, mitä siitä erikseen säädetään.

33 §. *Eläinten teurastus.* Pykälässä säädettäisiin keskeistä periaatteista lopetettaessa eläin, joka on tarkoitettu ihmisravinnoksi. Tällaiset eläimet ovat niin sanottuja tuotantoeläimiä. Tällöin eläimen lopetus olisi eläimen teurastusta. Termi vastaa lopetusasetuksessa noudatettua terminologiaa. Ehdotettu

pykälä olisi teurastusta koskeva perussäännös. Pykälä ei koskisi luonnonvaraisia eläimiä.

Pykälän 1 momentissa kielletäisiin verenlaskun aloittaminen ennen kuin eläin on asianmukaisesti tainnutettu tai lopetettu kyseisen eläinlajin tainnutukseen tai lopetukseen soveltuvalla menetelmällä. Poikkeuksena olisi ehdotetussa 33 b §:ssä tarkoitettu uskonnollisista syistä noudatettava erityinen teurastustapa, jossa verenlasku aloitetaan tainnuttamisen kanssa samanaikaisesti. Lisäksi eläimen omistaja voisi teurastaa siipikarjaan kuuluvan linnun katkaisemalla sen kaulan terävällä aseella, kuten veitsellä. Siipikarjalla tarkoitetaan tarhattuja lintuja lukuun ottamatta sileälästäisiä lintuja kuten strutseja. Tämä poikkeus koskisi vain omaan käyttöön tapahtuvaa teurastusta yksityistaloudessa. Tällainen teurastus ei kuulu lopetusasetuksen soveltamisalaan. Tällä hetkellä menettely on eläinsuojeluasetuksen 42 §:n 2 momentin mukaan sallittua aina, kun siipikarjaa teurastetaan. Lopetusasetuksen soveltamisalaan kuuluvassa teurastuksessa kaulan katkaisu ei ole sallittu menettely. Eläimelle ei saisi suorittaa muita teurastukseen liittyviä toimenpiteitä ennen kuin se on kuollut. Vastaavan sisältöinen säännös sisältyy voimassa olevan lain 33 §:ään.

Pykälän 2 momentti sisältäisi valtuutussäännöksen antaa valtioneuvoston asetuksella tarkempia säännöksiä eläinten teurastuksesta. Valtuutussäännös perustuu lopetusasetuksen 26 artiklan 2 kohdan a alakohtaan, jonka mukaan jäsenvaltiot voivat antaa lopetusasetusta tiukempia kansallisia säännöksiä eläinten lopetuksesta ja siihen liittyvistä toimista teurastamon ulkopuolella.

33 a §. *Lopetusasetuksen soveltaminen eläinten lopetukseen ja teurastukseen.* Pykälän 1 momentti sisältäisi viittauksen lopetusasetuksen 1 artiklaan, jossa säädetään asetuksen soveltamisalasta.

Kalojen osalta lopetusasetuksesta sovelletaan vain sen 3 artiklan 1 kohdan vaatimuksia. Mainitun säännöksen mukaan eläimiä tulee varjella vältettävissä olevalta kivulta, tuskalta ja kärsimykseltä lopetuksen ja siihen liittyvien toimien aikana. Lopetusasetuksen 26 artiklan 2 kohdan b alakohdan mukaan jäsenvaltiot voivat antaa kansallisia sääntöjä,

joiden tarkoituksena on varmistaa lopetusasetuksen säännöksiä laajempi suojelu tarhatun riistan, porot mukaan lukien, teurastamisessa ja siihen liittyvissä toimissa. Ehdotetun 2 momentin valtuutussäännöksen mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa lopetusasetusta täydentäviä kansallisia säännöksiä, jotka koskevat kalojen lopetusta ja teurastusta sekä porojen ja tarhatun riistan teurastusta. Asetuksella voitaisiin antaa esimerkiksi lopetusasetuksen 17 artiklan 6 kohdassa tarkoitettujen karjajyksikön muuntokeruimet, joita lopetusasetuksessa ei säännellä näiden eläinlajien osalta.

33 b §. *Uskonnollisista syistä noudatettava erityinen teurastustapa.* Pykälässä säädettäisiin uskonnollisista syistä noudatettavasta erityisestä teurastustavasta vastaavalla tavalla kuin voimassa olevan lain 33 §:ssä. Säännös mahdollistaa 33 §:stä poiketen verenlaskun aloittamisen samanaikaisesti kuin eläin tainnutetaan. Siipikarjaan kuuluva eläin sileälästäisiä lintuja lukuun ottamatta saadaan kuitenkin teurastaa katkaisemalla kaula nopeasti terävällä aseella. Pykälässä tarkoitettu teurastus on sallittua vain, jos se tehdään teurastamossa tarkastuseläinlääkäriin läsnäollessa.

Lopetusasetuksen 4 artiklan 1 kohdan mukaan eläimiä saa lopettaa vasta tainnuttamisen jälkeen asetuksen liitteessä I säädettyjen menetelmien ja näiden menetelmien soveltamiseen liittyvien erityisvaatimusten mukaisesti. Mainitun artiklan 4 kohdan mukaan 1 kohdan vaatimuksia ei kuitenkaan sovelleta teurastettaessa eläimiä uskonnollisten rituaalien määrittämiä erityismenetelmiä käyttäen, edellyttäen, että teurastus tapahtuu teurastamossa. Lopetusasetuksen 26 artiklan 2 kohdan c alakohdan mukaan jäsenvaltiot voivat antaa kansallisia sääntöjä, joiden tarkoituksena on varmistaa asetukseen sisältyvien sääntöjen takaamaa suojelua laajempi eläinten suojelu uskonnollisten rituaalien mukaisessa teurastamisessa.

Ehdotettu säännös tarkoittaa eläinten asetusta laajempaa suojelua ja vastaisi nykyistä tilannetta. Tarkemmat säännökset uskonnollisista syistä noudatettavasta erityisestä teurastustavasta annettaisiin nykyiseen tapaan valtioneuvoston asetuksella. Asetuksella säädettäisiin muun muassa eläimen liikkumisen

rajoittamisesta, tainnuttamisesta ja kaulasuonten katkaisusta.

33 c §. Eläinten lopetukseen liittyvästä toiminnasta ilmoittaminen. Pykälässä säädettäisiin eläinten lopetuksista tehtävistä ilmoituksista. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin eläinten lopetuksia tekevien toiminnanharjoittajien velvollisuudesta ilmoittaa toiminnastaan riittävän aikaisin ennen toiminnan aloittamista aluehallintovirastolle. Velvollisuus koskisi myös eläimen omistajaa tai haltijaa, joka lopettaa suuria eläinmääriä kerralla säännöllisesti. Ilmoitus on tehtävä myös toiminnan lopettamisesta tai jos se oleellisesti muuttuu. Ilmoitusvelvollisuus ei koske tavanomaista eläinten pitopaikassa tarvittaessa tehtävää sairaiden ja huonokuntoisten eläinten lopetusta. Ilmoitus olisi tehtävä siihen aluehallintovirastoon, jonka alueella toiminta pääasiallisesti tapahtuu. Säännös annettaisiin lopetusasetuksen 26 artiklan 2 kohdan a alakohdan perusteella, joka mahdollistaa lopetusasetusta tiukempien kansallisten säännösten antamisen eläinten lopetuksista teurastamon ulkopuolella. Velvoite koskisi kuitenkin muitakin kuin lopetusasetuksen soveltamisalaan kuuluvien eläinten lopetusta.

Munivat kanat lopetetaan nykyään pääsääntöisesti tilalla paikalle tuotuihin kontteihin, joissa lopetus tapahtuu hiilidioksidilla. Lopetusta tekevät joko tilan ulkopuoliset yrittäjät tai suuremmissa kanaloissa tuottaja on hankkinut kontin omaan käyttöönsä. Tällä hetkellä vastaavaa ilmoitusvelvollisuutta ei ole eikä viranomaisilla sen vuoksi ole tarkkaa kuvaa toimintaa harjoittavista yrittäjistä tai kanaloista, joissa tuottaja itse lopettaa kanansa. Kerralla lopetetaan hyvin suuria määriä kanoja. Ilmoitusmenettely on tarpeen, jotta toiminnan valvominen voidaan järjestää. Maassamme toimii myös esimerkiksi koirien lopetuksia tarjoavia yrityksiä. Lisäksi muutama kasvattaja tuottaa suuressa mittakaavassa eri-ikäisiä rottia ja hiiriä seura- ja harrastuseläinten kuten käärmeiden ravinnoksi. Ehdotetun säännöksen perusteella toiminnanharjoittajan tai suuria määriä eläimiä säännöllisesti lopettavan eläinten omistajan tai haltijan valvontaa voitaisiin tehostaa ja puuttua mahdollisiin eläinsuojelullisiin epäkohtiin.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin lopetusasetuksen 7 artiklan 3 kohdan mukaisesta turkistarha-alan ilmoitusvelvollisuudesta. Ilmoitus olisi tehtävä aluehallintovirastolle eläinten lopetuksista etukäteen ennen lopetusten aloittamista. Tarkoitus on toteuttaa ilmoittaminen keskitetysti Suomen Turkiseläinten Kasvattajain Liitto ry:n tekemällä yhteisilmoituksella. Nahkontakausi alkaa koko Suomessa hyvin samanaikaisesti ja yhteisilmoituksella on tarkoitus välttää tarpeetomasti tehtäviä erillisiä ilmoituksia.

Tarkempia säännöksiä ilmoitusten tekemisestä voitaisiin antaa 3 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella. Asetuksella voitaisiin esimerkiksi säätää siitä kuinka kauan ennen lopetuksen aloittamista ilmoitus tulee tehdä ja mitä ilmoituksen tulee sisältää.

33 d §. Eläinten joukkolopetus. Ehdotetun pykälän 1 momentissa viitattaisiin lopetusasetuksen 18 artiklaan niistä eläinten joukkolopetusta koskevista erityisvaatimuksista, jotka koskevat asetuksen soveltamisalaan kuuluvia eläimiä.

Ehdotetun pykälän 2—4 momentissa säädettäisiin eri viranomaisten lopetusasetuksen mukaisista tehtävistä eläinten joukkolopetuksessa.

Pykälän 5 momenttiin sisältyisi asetuksenantovaltuus. Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin tarvittaessa selkeyttää eri viranomaisten 2 momentissa tarkoitettuja tehtäviä. Viranomaisten tehtävät saattavat vaihdella muun muassa joukkolopetuksen syystä, lopettavien eläinten lajista tai lukumäärästä tai lopetuspaikasta riippuen. Asetuksella voitaisiin myös säätää eläinten joukkolopetuksessa noudatettavista menettelyistä.

33 e §. Eläimen lopetus hätätapauksessa. Pykälässä säädettäisiin mahdollisuudesta poiketa 32 §:ssä tarkoitetuista lopetusmenetelmistä, kun eläin on lopetettava hätätilanteessa. Pykälän tarkoituksena on estää eläimen kärsimyksen pitkittyminen tilanteessa, jossa lainsäädännön sallimia keinoja ei ole mahdollista käyttää. Tällainen tilanne voisi syntyä esimerkiksi eläimen loukkaannuttua vakavasti liikenneonnettomuudessa eikä eläimen lopetus sallituilla menetelmillä tai välineillä ole mahdollista riittävän nopeasti. Eläimen lopettaminen olisi kuitenkin aina tehtävä niin, että eläimelle ei aiheuteta poik-

keustilanteesta huolimatta tarpeetonta kärsimystä.

33 f §. *Lopetusasetuksessa edellytetyn koulutuksen järjestäjä.* Pykälässä säädettäisiin lopetusasetuksessa edellytetyn koulutuksen järjestäjästä.

34 §. *Maa- ja metsätalousministeriö.* Pykälään lisättäisiin maininta lopetusasetuksesta. Maa- ja metsätalousministeriö ohjaisi ja valvoisi ylimpänä viranomaisena myös lopetusasetuksen täytäntöönpanoa ja noudattamista.

34 a §. *Elintarviketurvallisuusvirasto.* Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin maininta lopetusasetuksesta. Elintarviketurvallisuusvirasto ohjaisi ja valvoisi keskushallinnon viranomaisena myös lopetusasetuksen täytäntöönpanoa ja noudattamista.

Pykälään lisättäisiin uusi 2 momentti, jossa säädettäisiin eräistä lopetusasetuksen täytäntöönpanosta johtuvista Elintarviketurvallisuusvirastoon tehtävistä. Ehdotetun säännöksen mukaan Elintarviketurvallisuusvirasto olisi lopetusasetuksen 13 artiklan 3 ja 4 kohdassa tarkoitettu hyvän toimintatavan oppaita arvioiva, kehittävä ja julkaiseva viranomaisena. Keskeyttämällä nämä tehtävät Elintarviketurvallisuusvirastolle voidaan yhdenmukaistaa valtakunnassa noudatettavia menettelyjä. Lisäksi Elintarviketurvallisuusvirasto olisi toimivaltainen viranomaisena lopetusasetuksen 22 artiklan 1 kohdan e alakohdassa tarkoitettua tapauksessa, joissa eläinten liikkumisen rajoittamiseen ja tainnutukseen käytettävien välineiden käyttöohjeisiin on vaadittava muutosta. Koska edellä tarkoitettuja välineitä voidaan markkinoida koko valtakunnan alueella, on perusteltua, että epäkohtiin puuttuu keskushallinnon valvontaviranomaisena.

35 §. *Aluehallintovirasto.* Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin maininta lopetusasetuksesta. Aluehallintovirasto huolehtisi myös lopetusasetuksen täytäntöönpanosta ja noudattamisen valvonnasta toimialueellaan.

Pykälään lisättäisiin uusi 2 momentti, jossa säädettäisiin lopetusasetuksen täytäntöönpanosta johtuvista, kelpoisuustodistuksiin liittyvistä aluehallintoviraston tehtävistä. Ehdotetun säännöksen mukaan aluehallintovirasto olisi lopetusasetuksen 21 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitettu kelpoisuus-

todistuksia antava viranomaisena. Aluehallintovirasto myöntäisi hakijalle kelpoisuustodistuksen, kun hakijalla olisi Opetushallituksen nimittämän tutkintotoimikunnan tai koulutuksen järjestäjän antama todistus osaamisestaan.

Pykälän 2 momentin mukaan aluehallintovirasto olisi myös lopetusasetuksen 21 artiklan 5 kohdassa tarkoitettu väliaikaisia kelpoisuustodistuksia antava viranomaisena. Aluehallintovirasto voisi myöntää kertaluonteisesti väliaikaisen kelpoisuustodistuksen, jos hakija täyttää kyseisessä lopetusasetuksen kohdassa asetetut ehdot. Ehtojen mukaan hakijan on osallistuttava kelpoisuustodistukseen oikeuttavaan koulutukseen sekä työskenneltävä kelpoisuustodistuksen jo omaavan henkilön läsnäollessa ja välittömässä valvonnassa. Lisäksi hakijan on kirjallisesti vakuutettava, ettei hänelle ole annettu aiemmin samalta alalta väliaikaista kelpoisuustodistusta tai että hän ei ole voinut pakottavasta syystä suorittaa koulutusta loppuun.

Kelpoisuustodistuksia tai väliaikaisia kelpoisuustodistuksia voidaan antaa lopetusasetuksen mukaan ainoastaan, jos hakija voi kirjallisesti vakuuttaa, ettei hän ole syyllistynyt eläinten suojelua koskevaan Euroopan unionin oikeuden ja/tai kansallisen oikeuden vakavaan rikkomiseen todistuksen hakemista edeltäneiden kolmen vuoden aikana.

Pykälään lisättäisiin uusi 3 momentti, jonka mukaan aluehallintovirasto olisi lopetusasetuksen 22 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitettu viranomaisena. Mainitun säännöksen mukaan toimivaltainen viranomaisena voi peruuttaa määräajaksi tai kokonaan asetuksen mukaisesti myönnetyn kelpoisuustodistuksen henkilöltä, jolla ei ole enää tehtäviensä osalta riittävää pätevyyttä, tietoja tai taitoja suorittaa toimia, joita varten todistus on myönnetty.

36 §. *Paikalliset viranomaiset.* Pykälään lisättäisiin maininta lopetusasetuksesta. Paikalliset viranomaiset huolehtisivat myös lopetusasetuksen noudattamisen valvonnasta kunnan alueella.

37 §. *Tarkastuseläinlääkäri, lihantarkastaja ja raja-eläinlääkäri.* Pykälän 1 ja 3 momenttiin lisättäisiin maininta lopetusasetuksesta. Tarkastuseläinlääkäri, lihantarkastaja ja raja-eläinlääkäri valvoisivat myös lope-

tusasetuksen noudattamista toimialueillaan. Pykälään tehtäisiin täsmennys tarkastuseläinlääkäriin toimialueesta voimassa olevan elintarvikelain (23/2006) mukaisesti siten, että säännöksestä poistettaisiin teurastuspaikkaa koskeva maininta ja siihen lisättäisiin poroteurastamo.

Pykälään lisättäisiin maininta lihantarkastajasta, joka tekee jo tällä hetkellä eläinten hyvinvoinnin valvontaa teurastamossa. Lihantarkastajan eläinsuojeluvalvontaan liittyvistä tehtävistä säädetään ihmisravinnoksi tarkoitettujen eläinperäisten tuotteiden virallisen valvonnan järjestämistä koskevista erityissäännöistä annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 854/2004.

Pykälän 2 momentin mukaan tarkastuseläinlääkäri olisi myös lopetusasetuksen 21 artiklan 5 kohdassa tarkoitettu väliaikaisia kelpoisuustodistuksia antava viranomaisena. Tarkastuseläinlääkäri voisi myöntää kerta-anteisesti väliaikaisen kelpoisuustodistuksen, jos hakija täyttää kyseisessä lopetusasetuksen kohdassa asetetut ehdot. Ehtojen mukaan hakijan on osallistuttava kelpoisuustodistukseen oikeuttavaan koulutukseen sekä työskenneltävä kelpoisuustodistuksen jo omaavan henkilön läsnäollessa ja välittömässä valvonnassa. Lisäksi hakijan on kirjallisesti vakuutettava, ettei hänelle ole annettu aiemmin samalta alalta väliaikaista kelpoisuustodistusta tai että hän ei ole voinut pakottavasta syystä suorittaa koulutusta loppuun. Tämän menettelyn olisi tarkoitus yksinkertaistaa teurastamoiden teurastukseen ja siihen liittyviin toimintoihin osallistuvien henkilöiden rekrytointia.

Kelpoisuustodistuksia tai väliaikaisia kelpoisuustodistuksia voidaan antaa lopetusasetuksen mukaan ainoastaan, jos hakija voi kirjallisesti vakuuttaa, ettei hän ole syyllistynyt eläinten suojelua koskevaan Euroopan unionin oikeuden ja/tai kansallisen oikeuden vakavaan rikkomiseen todistuksen hakemista edeltäneiden kolmen vuoden aikana.

39 §. Tarkastus. Pykälässä säädetään oikeudesta tehdä eläinsuojelutarkastus.

Pykälän 1 momentissa säädetään tarkastuksen tekemisestä silloin, kun on aihetta epäillä, että eläintä hoidetaan, kohdellaan tai käytetään eläinsuojelulain vastaisesti. Säännök-

seen lisättäisiin maininta lopetusasetuksen vastaisesta menettelystä.

Pykälän 2 momentissa säädetään tarkastuksen tekemisestä silloin, kun tarkastus tehdään ilman epäilyä eläinsuojelulain tai sen nojalla annettujen säännösten rikkomisesta eräissä tilanteissa. Säännökseen lisättäisiin viittaus 33 §:n 1 c momentissa tarkoitettuun ilmoitusta edellyttävään toimintaan. Eläinten massa-lopetus on eläinten hyvinvointiriskeiltään sen kaltaista toimintaa, että viranomaisen tulisi voida valvoa sitä ilman edeltävää epäilyä eläinsuojelusäädösten rikkomisesta. Säännökseen lisättäisiin maininta lihantarkastajasta ja poroteurastamosta sekä poistettaisiin maininta teurastuspaikasta.

Pykälän 3 momentissa säädetään tarkastuksen suorittajan oikeudesta päästä tiloihin, joissa tarkastus tehdään sekä seikoista, joita tarkastuksessa voidaan tarkastaa. Säännökseen lisättäisiin maininta oikeudesta lopetusasetuksen edellyttämien asiakirjojen tarkastamiseen. Samalla säännökseen lisättäisiin selvyyden ja yhdenmukaisuuden vuoksi myös maininta oikeudesta tarkastaa lain 26 §:ssä tarkoitettu luettelo toiminnan kohteena olevista eläimistä ja eläinlajeista sekä 26 a §:ssä tarkoitettu tuotantoeläimiä koskeva kirjanpito.

41 §. Ilmoitukset. Pykälän 1 momentissa säädetään eläinsuojeluvalvojan velvollisuudesta ilmoittaa lain rikkomista koskevista havainnoistaan eläinsuojeluviranomaiselle. Pykälän 2 momentissa säädetään tarkastuseläinlääkäriin velvollisuudesta ilmoittaa aluehallintovirastolle epäilystä, että lakia on rikottu teuraseläimiä toimittavassa eläintenpitoyksikössä. Pykälään lisättäisiin maininnat havainnoista tai epäilystä lopetusasetuksen rikkomisesta.

42 §. Kiellot ja määräykset. Pykälässä säädetään eläinsuojelullisten epäkohtien korjaamiseen tarkoitetuista eläinsuojeluviranomaisen antamista määräyksistä ja kielloista.

Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin maininta lopetusasetuksen rikkomisesta. Lisäksi säännöstä täsmennettäisiin siten, että määräystä koskevan määräajan tulisi olla asian laatuun nähden riittävä. Käytännössä määräaika riippuisi puutteen vakavuudesta ja sen korjaamiseen kohtuudella vaadittavasta ajasta. Voimassa olevan 1 momentin mukaan kiello tai

määräys voidaan antaa vain eläimen omistajalle tai haltijalle, jos tarkastuksessa tai muutoin todetaan säännösten rikkomista. Säännöstä muutettaisiin siten, että kielto tai määräys voitaisiin antaa sille, joka rikkoo eläinsuojelulakia tai lopetusasetusta. Käytännössä eläinsuojelulakia tai lopetusasetusta voivat rikkoa muutkin tahot kuin eläimen omistaja tai haltija. Esimerkiksi ehdotetun lain 33 c §:ssä säädettäisiin eläinten lopetustoimintaa harjoittavasta toimijasta. Vaikka tällaista toimijaa voidaankin pitää lopetushetkellä myös eläinten haltijana, säännöstä on tarpeen täsmentää sen varmistamiseksi, että kielto tai määräys voidaan antaa tehokkaasti kaikissa tilanteissa. Myös jotkin kunnat ovat laiminlyöneet lain 15 §:ssä niiden velvollisuudeksi säädetyn löytöeläinten talteenotto- paikan järjestämisen. Ehdotetun säännöksen perusteella voitaisiin puuttua myös tällaiseen epäkohtaan.

Pykälän 2 momentti olisi uusi. Selvyyden vuoksi pykälään otettaisiin uudeksi 2 momentiksi viittaus lopetusasetuksen 22 artiklaan, joka myös sisältää lopetusasetuksen noudattamatta jättämisestä johtuvia valvontaviranomaisen toimenpiteitä. Samalla lakiin lisättäisiin viittaus ihmisravinnoksi tarkoitettujen eläinperäisten tuotteiden virallisen valvonnan järjestämistä koskevista erityissäännöistä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 854/2004 5 artiklaan sekä rehu- ja elintarvikelainsäädännön sekä eläinten terveyttä ja hyvinvointia koskevien sääntöjen mukaisuuden varmistamiseksi suoritetusta virallisesta valvonnasta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 882/2004 54 artiklaan, joissa myös säädetään viranomaisten toimenpiteistä eläinten hyvinvoinnin valvonnassa.

Pykälän 3 momentti vastaa sisällöltään voimassa olevan pykälän 2 momenttia ja koskee broilereiden pidossa todettujen epäkohtien korjaamista.

48 §. *Selvitykset ja tutkimukset.* Pykälässä säädetään mahdollisista selvityksistä ja tutkimuksista lain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamisen valvomiseksi. Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin maininta lopetusasetuksesta ja poroteurastamosta sekä säännöksen maininta Euroopan yhteisön lainsäädännöstä muutettaisiin nykyisen tilanteen

mukaisesti maininnaksi Euroopan unionin lainsäädännöstä. Momentista poistettaisiin lisäksi maininta teurastuspaikasta.

50 §. *Virka-apu.* Pykälän 1 momentissa säädetään poliisiin virka-avusta lain ja sen nojalla annettujen säännösten valvonnassa ja 2 momentissa tullilaitoksen virka-avusta lain mukaisten tehtävien suorittamisessa Pykälän 1 ja 2 momenttiin lisättäisiin maininta lopetusasetuksesta.

54 §. *Eläinsuojelurikkomus.* Eläinsuojelulain 54 §:ssä säädetään eläinsuojelurikkomuksesta. Rangaistuksena tuomitaan sakkoa, ja sen tuomitseminen edellyttää toimijassa tahallisuutta tai huolimattomuutta. Eläinsuojelurikkomuksesta tuomitaan, jollei teko ole rikoslain 17 luvun 14, 14 a tai 15 §:n nojalla rangaistava tai siitä muualla säädetä ankarampaa rangaistusta. Eläinsuojelurikkomusta koskevat säännökset on porrastettu suhteessa rikoslain säännöksiin siten, että rikoslain säännöksen soveltuminen edellyttää eläimen julmaa kohtelua tai eläimelle aiheutettua tarpeetonta kärsimystä, kipua tai tuskaa, kun taas rikkomussäännöksen soveltaminen ei tätä edellytä. Rikkomussäännös on toissijainen suhteessa rikoslain säännökseen. Rikkomuksena rangaistaviksi voivat siten tulla vain sellaiset tahalliset tai törkeästi huolimattomuudesta tehdyt lopetusta tai teurastusta koskevat lain tai lopetusasetuksen vastaiset teot, joilla ei ole eläimeen rikoslaissa mainittuja vaikutuksia. Toisaalta kärsimystäkin aiheuttavat teot voivat tulla rangaistaviksi eläinsuojelurikkomuksena, jos ne tehdään vain huolimattomuudesta, koska rikoslain säännöksen soveltaminen edellyttää teon olevan tahallinen tai törkeän huolimaton.

Lopetusasetuksen 23 artiklassa velvoitetaan jäsenvaltioita säätämään asetukseen säännösten rikkomista koskevista seuraamuksista, joiden on oltava tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia. Lopetusasetuksen vaatimuksia sovelletaan sellaisenaan asetuksen soveltamisalaan kuuluvassa toiminnassa.

Pykälän 1 momentin 1 kohtaan ehdotetaan lisättäväksi maininnat eläinten ehdotetun lain tai lopetusasetuksen vastaisesta kohtelusta. Kyseessä ei olisi varsinaisesti uusi kriminalisointi, vaan eläinten teurastusta ja lopetusta koskevien eläinten kohteluun liittyvien tekojen rangaistavuus säilyisi asiallisesti ottaen

nykyisellään, koska eläinten kohtelua koskevaa sääntelyä sisältyy nykyisen lainsäädännön lisäksi myös lopetusasetukseen.

Pykälän 2 momentin 3 kohtaan lisättäisiin maininta 33 c §:ssä tarkoitetusta ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönnistä. Lisäksi 2 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi uudet 4—12 kohdat, jotka koskisivat eräitä lopetusasetuksessa säädettyjen velvollisuuksien laiminlyöntejä. Lopetusasetuksen tehokkaan toteutumisen varmistamiseksi on tarpeen, että myös näiden velvollisuuksien rikkominen säädetään rangaistavaksi teoksi. Laiminlyöntirikkomuksia koskevat säännökset ovat luonteeltaan paljolti ennalta ehkäiseviä. Vaikka eläinten lopetusta koskeviin laiminlyöntitapauksiin voidaan puuttua myös lain 42 tai 44 §:n nojalla, kriminalisointi on kuitenkin tarpeen, jos nämä toimenpiteet osoittautuisivat tehottomiksi tai laiminlyönti olisi sellainen, ettei sitä voitaisi enää korjata.

61 §. Vahingonkorvaus. Pykälässä säädetään vahingonkorvauksesta koskien virhettä, joka on tehty lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä valvottaessa. Pykälän 1 momentin mukaan valtio vastaa ensisijaisesti kunnaneläinlääkäriin tai kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitavan viranhaltijan lain noudattamisen valvonnassa aiheuttamasta vahingosta. Säännökseen lisättäisiin maininta lopetusasetuksesta.

63 §. Ilmoitusvelvollisuus. Pykälässä säädetään valvontaviranomaisen velvollisuudesta ilmoittaa poliisille, jos on syytä epäillä, että lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä on rikottu. Säännökseen lisättäisiin maininta lopetusasetuksesta.

64 §. Valvontavelvoite. Pykälä sisältää lapsen huoltajille ja muille henkilöille, joilla on valvonnassa viittätoista vuotta nuorempi lapsi, velvoitteen huolehtia siitä, ettei lapsi kohtele eläimiä lain tai sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten vastaisesti. Pykälään lisättäisiin maininta lopetusasetuksesta.

Lakiehdotuksen voimaantulosäännökseen sisältyy siirtymäsäännös, jonka mukaan sen, joka lain voimaantullessa harjoittaa 33 c §:n 1 momentin mukaista eläinten lopetustoimintaa tai eläinten lopetusta, tulee tehdä sitä koskeva ilmoitus aluehallintovirastolle kolmen kuukauden kuluessa tämän lain voimaantulosta.

1.2 Rikoslaki

17 luku Rikoksista yleistä järjestystä vastaan

14 §. Eläinsuojelurikos. Rikoslain 17 luku koskee rikoksia yleistä järjestystä vastaan. Luvun 14 §:ssä säädetään rangaistavaksi eläinsuojelurikos. Eläinsuojelurikokseen syyllistyy se, joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta pahoinpitelemällä, liiallisesti rasittamalla, jättämällä tarpeellista hoitoa tai ravintoa vaille tai muuten 1) eläinsuojelulain tai sen nojalla annetun säännöksen, 2) eläinten kuljetuksesta annetun lain tai sen nojalla annetun säännöksen tai 3) eläinten suojelusta kuljetuksen ja siihen liittyvien toimenpiteiden aikana sekä direktiivien 64/432/ETY ja 93/119/EY ja asetuksen (EY) N:o 1255/97 muuttamisesta annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1/2005 liitteen I vastaisesti kohtelee eläintä julmasti tai tarpeetonta kärsimystä, kipua tai tuskaa aiheuttaen. Eläinsuojelurikoksesta on säädetty rangaistukseksi sakkoo tai kaksi vuotta vankeutta.

Pykälän 1 kohta sisältää teon rangaistavuuden osalta viittauksen eläinsuojelulain tai sen nojalla annettujen säännösten vastaiseen menettelyyn. Eläinten lopettamisesta ja teurastamisesta on voimassa olevassa lainsäädännössä säädetty eläinsuojelulaissa ja sen nojalla annetuissa säädöksissä. Näiden säännösten rikkominen voi siten tulla nykyisin rangaistavaksi rikoslain 17 luvun 14 §:n mukaisena eläinsuojelurikoksena, 14 a §:n mukaisena törkeänä eläinsuojelurikoksena tai 15 §:n mukaisena lievänä eläinsuojelurikoksena.

Neuvoston asetusta eläinten suojelusta lopetuksen yhteydessä (EY) N:o 1099/2009 (lopetusasetus) ryhdytään soveltamaan 1 päivästä tammikuuta 2013. Asetuksella vahvistetaan säännöt, jotka koskevat elintarvikkeiden, villan, nahan, turkisten tai muiden tuotteiden tuotantoa varten kasvatettujen tai pidettyjen eläinten lopetusta sekä joukkolopetustarkoituksessa tapahtuvaa eläinten lopetusta ja näihin liittyviä toimia. Lopetuksella tarkoitetaan asetuksessa tarkoituksellisesti aikaansaatua prosessia, joka aiheuttaa eläimen kuoleman. Teurastuksella tarkoitetaan ihmisravinnoksi tarkoitettun eläimen lopetusta.

Lopetusta ja siihen liittyviä toimia koskevat yleiset vaatimukset sisältyvät asetuksen 3 artiklaan. Säännöksen mukaan eläimiä tulee varjella vältettävissä olevalta kivulta, tuskalta ja kärsimykseltä lopetuksen ja siihen liittyvien toimien aikana. Vaatimuksen soveltamiseksi alan toimijoiden on muun muassa toteutettava tarpeelliset toimenpiteet sen varmistamiseksi, että eläimille tarjotaan fyysinen mukavuus ja suoja pitämällä ne puhtaina ja sopivassa lämpötilassa, estämällä niitä kaatumasta tai liukastumasta, suojelemalla niitä loukkaantumiselta, ja varmistamalla, että eläimiä käsitellään ja säilytetään niin, että niiden normaali käyttäytyminen otetaan huomioon eikä eläimissä näy merkkejä vältettävissä olevasta kivusta, pelosta tai epänormaalista käyttäytymisestä. Toimijat ovat myös velvollisia huolehtimaan, että eläimet eivät joudu pitkään kärsimään ravinnon tai veden puutteesta ja että niitä estetään olemasta vältettävissä olevassa vuorovaikutuksessa niiden hyvinvointia haittaavien muiden eläinten kanssa. Lopetusta ja siihen liittyviä toimia varten tarkoitetut varusteet ja tilat on suunniteltava, rakennettava, pidettävä kunnossa ja niitä on käytettävä niin, että edellä tarkoitettujen velvoitteiden täyttäminen voidaan varmistaa odotettavissa olevissa toimintaolosuhteissa kaikkina vuodenaikoina. Asetuksen 4 artiklassa säädetään tainnutusmenetelmistä. Säännöksen mukaan eläimiä saa lopettaa vasta tainnuttamisen jälkeen asetuksen liitteessä I säädettyjen menetelmien ja näiden menetelmien soveltamiseen liittyvien erityisvaatimusten mukaisesti. Tajuttomuuden ja tuntemiskyvyn menetyksen on säilyttävä eläimen kuolemaan saakka. Niitä liitteessä I tarkoitettuja menetelmiä, jotka eivät johda välittömään kuolemaan on seurattava mahdollisimman pian kuoleman varmistava menettely, kuten verenlasku, puikotus, kuoleman aiheuttava sähkövirta tai pitkäaikainen altistus hapettomuudelle. Liitteeseen III sisältyy teurastamojen toimintaa koskevia sääntöjä. Ne sisältävät muun muassa eläinten saapumista, siirtämistä ja käsittelyä koskevia vaatimuksia, säilytyksessä pidettäviä nisäkkäitä koskevia lisäsääntöjä ja verenlaskussa noudatettavaa menettelyä koskevia vaatimuksia.

Koska asetus on sellaisenaan sovellettavaa lainsäädäntöä, se korvaa vastaavan eläinsuojelulakiin perustuvan aineellisen sääntelyn asetuksen soveltamisalaan kuuluvien eläinten ja toimien osalta. Asetuksen 3 artiklan mukaan eläimiä tulee varjella vältettävissä olevalta kivulta, tuskalta ja kärsimykseltä lopetuksen ja siihen liittyvien toimien aikana. Tämän vaatimuksen vastainen eläimen kohdeltu on tarpeettoman kivun, tuskan tai kärsimyksen aiheuttamista joka voi tulla rangaistavaksi rikoslain 17 luvun 14 §:n tarkoittamana eläinsuojelurikoksena. Esityksen tarkoituksena on säilyttää eläinten teurastusta ja lopetusta koskevien tekojen rangaistavuus ja rangaistustaso nykyisellään. Rikosoikeudellinen laillisuusperiaate ja rikossäännösten täsmällisyyden vaatimus edellyttävät tämän vuoksi rikoslain 17 luvun 14 §:n sisältämää viittausta eläinsuojelulakiin muutettavaksi myös viittaukseksi eläinten lopetusta koskevaan Euroopan unionin lainsäädäntöön. Eläinten teurastusta ja lopetusta koskevien tekojen rangaistavuuden säilyttämiseksi nykyisellään pykälään ehdotetaan tämän vuoksi lisättäväksi uusi 4 kohta, joka sisältäisi viittauksen lopetusasetukseen. Rikoslain 17 luvun 14 a tai 15 §:ää ei ole tarpeen muuttaa, koska ne sisältävät viittauksen muutettavaksi ehdotettuun 14 §:ään.

2 Tarkemmat säännökset

2.1 Eläinsuojelulaki

Ehdotetun lain nojalla annettaisiin valtioneuvoston asetus, joka sisältäisi:

1) 32 §:ssä tarkoitettut tarkemmat säännökset eläinten lopetuksessa käytettävistä lopetusmenetelmistä ja -tekniikoista; sekä

2) 33 b §:ssä tarkoitettut tarkemmat säännökset menettelystä uskonnollisista syistä noudatettavassa erityisessä teurastustavassa.

Lisäksi valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä:

1) 32 §:ssä tarkoitettusta eläimen lopettavan henkilön pätevydestä;

2) 33 §:ssä tarkoitettusta eläinten teurastuksesta teurastamon ulkopuolella;

3) 33 a §:ssä tarkoitetuista lopetusasetusta täydentävistä säännöksistä, jotka koskevat

kalojen lopetusta ja teurastusta sekä porojen ja tarhatun riistan teurastusta;

4) 33 c §:ssä eläinten lopetuksista tehtävistä ilmoituksista;

5) 33 d §:ssä tarkoitetuista eri viranomaisien tehtävistä eläinten joukkolopetuksessa sekä eläinten joukkolopetuksessa noudatettavista menettelyistä.

3 Voimaantulo

Lait ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2013. Lopetusasetus on tullut voimaan 8 päivänä joulukuuta 2009, ja sitä on ryhdytty soveltamaan 1 päivästä tammikuuta 2013.

4 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Esityksen 1. lakiehdotukseen sisältyy valtuutussäännöksiä antaa valtioneuvoston asetuksella tarkempia säännöksiä eräistä lakiin sisältyvistä säännöksistä, kuten edellä jaksossa 2 (Tarkemmat säännökset) käy ilmi. Perustuslain 80 §:n 1 momentin mukaan valtioneuvosto voi antaa asetuksia perustuslaissa tai muussa laissa säädetyn valtuuden nojalla. Lailla on kuitenkin säädettävä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista sekä asioista, jotka perustuslain mukaan muuten kuuluvat lain alaan. Valtuutuksen säätämiseen laissa on perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännössä kohdistettu vaatimuksia sääntelyn täsmällisyydestä ja tarkkuudesta

(PeVL 19/2002 vp, PeVL 40/2002 vp). Lais- ta tulee käydä selvästi ilmi, mistä on tarkoitus säätää asetuksella.

Esityksen 1. ja 2. lakiehdotukseen sisältyy rangaistussäännöksiä, jotka koskevat eläinten lopetuksessa tai teurastuksessa noudatettavaksi säädettyjen menettelyjen rikkomista. Perustuslain 8 §:ssä säädetään rikosoikeudellisesta laillisuusperiaatteesta. Perustuslakivaliokunnan mukaan rikoslainsäädännön käyttöön liittyviä yleisiä vaatimuksia ovat rikoksen laissa säätämisen vaatimus, painava yhteiskunnallinen tarve ja perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttävä peruste rangaistavuudelle, vaatimus perusoikeuksien ydinalueen koskemattomuudesta, suhteellisuusvaatimus, oikeusturvavaatimus ja ihmisoikeuksien noudattamisen vaatimus (PeVM 25/1994 vp, PeVL 23/1997 vp). Rikoslainsäädännölle tulee olla hyväksyttävä peruste ja painava yhteiskunnallinen tarve, minkä lisäksi sen tulee ottaa huomioon jo olemassa oleva sääntely ja vaihtoehtoiset keinot. Kriminalisoinnin tulee olla ennaltaehkäisevä sekä laillisuusperiaatteesta johtuen riittävän täsmällinen ja tarkkarajainen.

Hallituksen käsityksen mukaan perustuslain asettamat vaatimukset on lakiehdotuksissa otettu huomioon asianmukaisella tavalla, ja lakiehdotukset voidaan näin ollen käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**eläinsuojelulain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eläinsuojelulain (247/1996) 1 §:n 3 momentti, 32—34, 34 a ja 35—37 §, 39 §:n 1—3 momentti, 41 ja 42 §, 48 §:n 1 momentti, 50 §:n 1 ja 2 momentti, 54 §, 61 §:n 1 momentti sekä 63 ja 64 §,
 sellaisina kuin niistä ovat 1 §:n 3 momentti laissa 220/2003, 34 ja 34 a § laissa 300/2006, 35 §, 39 §:n 1—3 momentti, 41 § sekä 48 §:n 1 momentti laissa 1477/2009, 37 § osaksi laissa 1194/1996, 42 § laeissa 1477/2009 ja 321/2011, 50 §:n 2 momentti laissa 1194/1996 ja 54 § laeissa 1430/2006, 15/2011 ja 321/2011, sekä
lisätään 32 §:n edelle uusi luvun otsikko sekä lakiin uusi 33 a—33 f § seuraavasti:

1 §

Lain tarkoitus

Tällä lailla pannaan myös täytäntöön luonnonvaraisten eläinten pitämisestä eläintarhasa annettu neuvoston direktiivi 1999/22/EY. Lisäksi tässä laissa säädetään eläinten suojelusta lopetuksen yhteydessä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1099/2009, jäljempänä *lopetusasetus*, valvonnasta ja muusta asetuksessa edellytetystä täytäntöönpanosta.

2 a luku

Eläinten lopetus

32 §

Lopetusta koskevat yleiset vaatimukset

Eläin on lopetettava mahdollisimman nopeasti ja kivuttomasti sen lopetukseen soveltuvalla menetelmällä ja tekniikalla.

Eläimen saa lopettaa vain se, jolla on riittävät tiedot kyseisen eläinlajin lopetusmenetelmästä ja lopetustekniikasta sekä riittävä taito toimenpiteen suorittamiseksi.

Eläimen lopettavan henkilön on varmistettava, että eläin on kuollut ennen kuin sen hä-

vittämiseen tai muihin toimenpiteisiin ryhdytään.

Tarkemmat säännökset eläinten lopetuksessa käytettävistä lopetusmenetelmistä ja lopetustekniikoista annetaan valtioneuvoston asetuksella. Tarkempia säännöksiä eläimen lopettavan henkilön pätevyydestä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

33 §

Eläinten teurastus

Eläin on asianmukaisesti tainnutettava tai lopetettava siihen soveltuvalla menetelmällä ennen verenlaskun aloittamista, jollei 33 b §:stä muuta johdu. Siipikarjaan kuuluva eläin sileälataisia lintuja lukuun ottamatta saadaan kuitenkin teurastaa katkaisemalla kaula nopeasti terävällä aseella, jos eläimen omistaja teurastaa eläimen teurastamon ulkopuolella omaan kulutukseensa yksityistaloudessa. Eläimelle ei saa suorittaa muita teurastukseen liittyviä toimenpiteitä ennen kuin se on kuollut. Teurastuksella tarkoitetaan ihmisravinnoksi tarkoitettujen eläinten lopetusta lukuun ottamatta luonnonvaraisia eläimiä.

Tarkempia säännöksiä eläinten teurastuksesta teurastamon ulkopuolella voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

33 a §

Lopetusasetuksen soveltaminen eläinten lopetukseen ja teurastukseen

Lopetusasetuksen soveltamisesta elintarvikkeiden, villan, nahan, turkisten tai muiden tuotteiden tuotantoa varten kasvatettujen tai pidettyjen eläinten lopetukseen, teurastukseen ja joukkolopetukseen sekä näihin liittyviin toimiin säädetään lopetusasetuksen 1 artiklassa.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa lopetusasetusta täydentäviä kansallisia säännöksiä, jotka koskevat:

- 1) kalojen lopetusta ja teurastusta;
- 2) porojen ja tarhatun riistan teurastusta.

33 b §

Uskonnollisista syistä noudatettava erityinen teurastustapa

Poiketen siitä, mitä lopetusasetuksen 4 artiklan 4 kohdassa säädetään, vain sellainen uskonnollisista syistä noudatettava erityinen teurastustapa, jossa verenlasku aloitetaan samanaikaisesti eläimen tainnuttamisen kanssa, on sallittua. Siipikarjaan kuuluva eläin sileälästä lintuja lukuun ottamatta saadaan kuitenkin teurastaa katkaisemalla kaula nopeasti terävällä aseella. Tässä pykälässä tarkoitettu teurastus on sallittua vain teurastamossa tarkastuseläinlääkärin läsnäollessa.

Tarkemmat säännökset 1 momentissa tarkoitettua teurastustavasta annetaan valtioneuvoston asetuksella.

33 c §

Eläinten lopetukseen liittyvästä toiminnasta ilmoittaminen

Toiminnanharjoittajan, joka harjoittaa eläinten lopetustoimintaa, tai eläinten omistajan tai haltijan, joka lopettaa suuria määriä eläimiä kerralla säännöllisesti, on hyvissä ajoin ennen toiminnan aloittamista tai lopettamista taikka toiminnan oleellisesti muuttuessa tehtävä siitä kirjallinen ilmoitus sille

aluehallintovirastolle, jonka toimialueella toimintaa pääasiallisesti harjoitetaan.

Lopetusasetuksen 7 artiklan 3 kohdassa tarkoitettu ilmoitus turkiseläinten lopetuksesta on tehtävä sille aluehallintovirastolle, jonka toimialueella toimintaa pääasiallisesti harjoitetaan.

Tarkempia säännöksiä aluehallintovirastolle tehtävistä ilmoituksista voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

33 d §

Eläinten joukkolopetus

Lopetusasetuksen 18 artiklassa säädetään asetuksen soveltamisalaan kuuluvien eläinten joukkolopetusta koskevista erityisvaatimuksista.

Aluehallintovirasto, kunnaneläinlääkäri, tarkastuseläinlääkäri ja rajaeläinlääkäri ovat lopetusasetuksen 18 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja toimintasuunnitelman laativia viranomaisia ja 2 kohdassa tarkoitettuja toimintasuunnitelman toteutumista ja eläinten hyvinvointia varmistavia viranomaisia.

Elintarviketurvallisuusvirasto ja aluehallintovirasto ovat lopetusasetuksen 18 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuja viranomaisia, jotka voivat myöntää poikkeuksia lopetusasetuksen säännöksistä.

Elintarviketurvallisuusvirasto on lopetusasetuksen 18 artiklan 4 kohdassa tarkoitettu viranomainen, joka toimittaa komissiolle kertomuksen edeltävän vuoden joukkolopetustoimenpiteistä ja asettaa sen internetin kautta julkisesti saataville.

Tarkempia säännöksiä eri viranomaisten tehtävistä joukkolopetuksessa sekä eläinten joukkolopetuksessa noudatettavista menettelyistä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

33 e §

Eläimen lopetus hätätapauksessa

Hätätapauksessa, eläimen kärsimyksen pitkittymisen estämiseksi ja jos 32 §:ssä tarkoitettuja lopetusmenetelmiä ei ole mahdollista käyttää tai jos eläintä ei saada kiinni, se voidaan lopettaa myös muulla tavalla, kuitenkin

niin, ettei eläimelle aiheuteta tarpeetonta kärsimystä.

33 f §

Lopetusasetuksessa edellytetyn koulutuksen järjestäjä

Koulutusta, joka sisältää lopetusasetuksessa edellytetyn kelpoisuuden, voi antaa koulutuksen järjestäjä:

1) joka on tehnyt Opetushallituksen nimitämän tutkintotoimikunnan kanssa järjestämissopimuksen sellaiseen tutkintoon, joka sisältää lopetusasetuksessa edellytetyn kelpoisuustodistuksen mukaisen osaamisen; tai

2) jolle opetus- ja kulttuuriministeriö on myöntänyt luvan järjestää ammatillista peruskoulutusta tai ammatillista lisäkoulutusta sellaiseen tutkintoon, joka sisältää lopetusasetuksessa edellytetyn kelpoisuustodistuksen mukaisen osaamisen.

34 §

Maa- ja metsätalousministeriö

Maa- ja metsätalousministeriö ohjaa ja valvoo yllimpänä viranomaisena tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten sekä lopetusasetuksen täytäntöönpanoa ja noudattamista.

34 a §

Elintarviketurvallisuusvirasto

Elintarviketurvallisuusvirasto ohjaa ja valvoo keskushallinnon viranomaisena tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten sekä lopetusasetuksen täytäntöönpanoa ja noudattamista.

Elintarviketurvallisuusvirasto on lopetusasetuksen 13 artiklan 3 kohdassa tarkoitettu viranomainen, jonka on arvioitava hyvän toimintatavan oppaat, ja 4 kohdassa tarkoitettu viranomainen, joka voi kehittää ja julkaista hyvän toimintatavan oppaita, sekä 22 artiklan 1 kohdan e alakohdassa tarkoitettu viranomainen, joka voi vaatia muutoksia liikumisen rajoittamiseen ja tainnutukseen käytettävien välineiden käyttöohjeisiin.

35 §

Aluehallintovirasto

Aluehallintovirasto huolehtii tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten sekä lopetusasetuksen täytäntöönpanosta ja noudattamisen valvonnasta toimialueellaan.

Aluehallintovirasto on lopetusasetuksen 21 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitettu kelpoisuustodistuksia antava viranomainen sekä artiklan 5 kohdassa tarkoitettu väliaikaisia kelpoisuustodistuksia antava viranomainen.

Aluehallintovirasto on lopetusasetuksen 22 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitettu viranomainen, joka voi peruuttaa määräajaksi tai kokonaan lopetusasetuksen mukaisen kelpoisuustodistuksen.

36 §

Paikalliset viranomaiset

Kunnaneläinlääkäri, kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitava viranhaltija ja poliisi valvovat tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten sekä lopetusasetuksen noudattamista kunnan alueella.

37 §

Tarkastuseläinlääkäri, lihantarkastaja ja rajaeläinlääkäri

Tarkastuseläinlääkäri ja lihantarkastaja valvovat tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten sekä lopetusasetuksen noudattamista elintarvikelain (23/2006) nojalla hyväksytyssä teurastamossa ja poroteurastamossa.

Tarkastuseläinlääkäri on lopetusasetuksen 21 artiklan 5 kohdassa tarkoitettu väliaikaisia kelpoisuustodistuksia antava viranomainen.

Rajaeläinlääkäri valvoo tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten sekä lopetusasetuksen noudattamista rajanylityspaikan, maastapoistumispaikan ja eläinlääkinnällisen rajatarkastusaseman alueella.

39 §

Tarkastus

Jos on aihetta epäillä, että eläintä hoidetaan, kohdellaan tai käytetään tämän lain taikka sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten tai lopetusasetuksen vastaisesti, aluehallintovirastolla, kunnaneläinlääkärillä, kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitavalla viranhaltijalla, poliisilla ja eläinsuojeluvalvojalla on oikeus suorittaa tarkastus.

Ilman epäilyäkin aluehallintovirastolla, kunnaneläinlääkärillä, kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitavalla viranhaltijalla, poliisilla ja eläinsuojeluvalvojalla on oikeus suorittaa tarkastus sirkuksessa, eläintarhassa, pysyvässä ja kiertävässä eläinnäyttelyssä, eläinkilpailuissa, 16 §:n 4 momentissa tarkoitetuissa tilaisuuksissa sekä esityksessä ja näytöksessä, jossa eläimiä on mukana, sekä siellä, missä harjoitetaan 21, 23 tai 24 §:ssä tarkoitettua toimintaa taikka 33 c §:n 1 momentissa tarkoitettua ilmoitusta edellyttävää toimintaa. Ilman epäilyäkin tarkastuseläinlääkärillä ja lihantarkastajalla on oikeus suorittaa tarkastus kaikissa eläintiloissa teurastamon tai poroteurastamon alueella.

Tarkastuksen suorittajalla on oikeus päästä tiloihin, joissa eläintä pidetään, ja ottaa korvaukset tarkastusta varten tarvittavia näytteitä. Tarkastuksessa voidaan tarkastaa eläin, sen pitopaikka sekä eläintä varten tarkoitetut ravinto, juotava, varusteet ja välineet. Tarkastaa voidaan myös 26 §:ssä tarkoitettu luetelo, 26 a §:ssä tarkoitettu kirjanpito ja lopetusasetuksessa edellytetyt asiakirjat.

41 §

Ilmoitukset

Jos eläinsuojeluvalvoja tekemässään tarkastuksessa havaitsee, että tätä lakia taikka sen nojalla annettua säännöstä tai määräystä taikka lopetusasetusta on rikottu, hänen on ilmoitettava siitä aluehallintovirastolle, kunnaneläinlääkärille, kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitavalle viranhaltijalle tai poliisille, jonka on tarvittaessa ryhdyttävä asiassa 42—44 §:ssä tarkoitettuihin toimenpiteisiin.

Jos tarkastuseläinlääkäri epäilee, että tätä lakia taikka sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä taikka lopetusasetusta on rikottu teuraseläimiä toimittavassa eläintenpitoyksikössä, hänen on ilmoitettava asiasta sille aluehallintovirastolle, jonka toimialueella eläintenpitoyksikkö sijaitsee.

42 §

Kiellot ja määräykset

Aluehallintovirasto, kunnaneläinlääkäri, kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitava viranhaltija, tarkastuseläinlääkäri, rajaeläinlääkäri tai poliisi voi kieltää sitä, joka rikkoo tätä lakia tai sen nojalla annettua säännöstä tai määräystä taikka lopetusasetusta, jatkamasta tai toistamasta lain tai sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten taikka lopetusasetuksen vastaista menettelyä taikka määrätä tämän asian laatuun nähden riittävässä määräajassa täyttämään velvollisuutensa.

Valvontaviranomaisen toimenpiteistä säädetään myös ihmisravinnoksi tarkoitettujen eläinperäisten tuotteiden virallisen valvonnan järjestämistä koskevista erityissäännöistä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 854/2004 5 artiklassa, rehu- ja elintarvikelainsäädännön sekä eläinten terveyttä ja hyvinvointia koskevien sääntöjen mukaisuuden varmistamiseksi suoritettua virallisesta valvonnasta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 882/2004 54 artiklassa ja lopetusasetuksen 22 artiklassa.

Sen lisäksi, mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, aluehallintovirasto voi määrätä broilereiden omistajan tai pitäjän tekemään broilereiden pitopaikassa broilereiden hyvinvoinnin kannalta tarvittavat korjaavat toimenpiteet, jos broilereiden hyvinvointia kuvaavat tekijät osoittavat broilereiden hyvinvoinnin heikentyneen kasvatusaikana. Jos broilereiden hyvinvointia kuvaavat tekijät osoittavat broilereiden hyvinvoinnin heikentyneen kasvatusaikana toisiaan välittömästi seuraavassa kolmessa parvessa vähintään kahdesti tai jos broilereiden omistajan tai pitäjän todetaan rikkoneen tätä lakia tai sen nojalla annettuja

säännöksiä, aluehallintovirasto voi määrätä broilereiden kasvatustiheyden alennettavaksi. Jos broilereiden kasvatustiheyttä on määrätty alennettavaksi, aluehallintoviraston on ilmoitettava siitä tarkastuseläinlääkärille.

48 §

Selvitykset ja tutkimukset

Elintarviketurvallisuusvirasto ja aluehallintovirasto voivat tämän lain sekä sen nojalla annettujen säännösten taikka lopetusasetuksen noudattamisen valvomiseksi taikka Suomea sitovan kansainvälisen sopimuksen velvoitteiden täyttämiseksi tai Euroopan unionin lainsäädännön niin edellyttäessä määrätä virkaeläinlääkärit suorittamaan selvityksiä ja tutkimuksia sellaisissa eläintenpitoyksiköissä, joissa pidetään eläimiä elinkeinonharjoittamisen tarkoituksessa, sekä teurastamoissa ja poroteurastamoissa.

50 §

Virka-apu

Poliisiin on tarvittaessa annettava virka-apua valvontaviranomaisille sekä eläinsuojeluvälvojalta tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten sekä lopetusasetuksen valvonnassa, jos heitä estetään suorittamasta valvontatehtäväänsä ja esteen poistaminen edellyttää poliisin toimivaltuuksien käyttöä.

Lisäksi tullilaitos on rajaeläinlääkärin pyynnöstä velvollinen antamaan rajaeläinlääkärille virka-apua tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten sekä lopetusasetuksen mukaisten tehtävien suorittamisessa.

54 §

Eläinsuojelurikkomus

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta

1) kohtelee eläintä 3—6, 8, 32 tai 33 §:n, 33 a §:n 2 momentin, 33 b §:n tai 33 d §:n 5 momentin taikka niiden nojalla annettujen säännösten tai määräysten taikka lopetusasetuksen 3, 4 tai 15 artiklan taikka liitteen III vastaisesti,

2) käyttää sellaista 12 §:ssä tarkoitettua välinettä, laitetta tai ainetta, jonka käyttö on kielletty,

3) suorittaa vastoin 7 tai 9—11 §:n säännöksiä niissä tarkoitettujen toimenpiteiden taikka

4) tuo tai yrittää tuoda maahan eläimen 28 §:ssä säädetyn kiellon vastaisesti

on tuomittava, jollei teko ole rikoslain 17 luvun 14, 14 a tai 15 §:n nojalla rangaistava tai siitä muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, eläinsuojelurikkomuksesta sakoon.

Eläinsuojelurikkomuksesta tuomitaan myös se, joka tahallaan tai huolimattomuudesta

1) rikkoo 12 §:ssä tarkoitettua valmistus-, maahantuonti-, myynti- tai luovutuskieltoa taikka 7 §:n 3 momentissa, 13 §:n 1 momentissa, 16 §:n 3 momentissa tai 18, 22, 25 tai 27 §:ssä tarkoitettua tai mainittujen säännösten nojalla annettua kieltoa,

2) rikkoo eläintenpitokieltoa tai toimii toisen välikätenä eläintenpitokiellon kiertämiseksi,

3) laiminlyö 13 §:n 2 momentissa, 14 §:ssä, 16 §:n 1 momentissa, 17 §:ssä, 20 §:n 2 momentissa, 20 a §:n 2 momentissa, 21 §:n 2 tai 3 momentissa, 23, 24, 26 tai 26 a §:ssä, 26 c §:n 1, 3 tai 5 momentissa, 33 c §:ssä taikka 64 §:ssä tarkoitettua tai mainittujen säännösten nojalla asetettua velvollisuuden,

4) laiminlyö lopetusasetuksen 5 artiklan 1 tai 2 kohdassa tarkoitettua velvollisuuden,

5) laiminlyö lopetusasetuksen 6 artiklassa tarkoitettua toimintaohjeiston laatimisen,

6) laiminlyö lopetusasetuksen 7 artiklan 3 kohdassa tarkoitettua turkiseläinten lopetusta koskevan ilmoitusvelvollisuuden tai lopettaa turkiseläimiä ilman lopetusasetuksen 7 artiklan 3 kohdassa tarkoitettua henkilön läsnäoloa ja välitöntä valvontaa,

7) myy lopetusasetuksen 8 artiklan vastaisesti eläimen liikkumisen rajoittamiseen tai tainnutukseen käytettävää välinettä ilman asianmukaista käyttöohjetta,

8) laiminlyö lopetusasetuksen 9 artiklassa tarkoitettua liikkumisen rajoittamiseen ja

tainnutukseen tarkoitettuja välineitä koskevan velvollisuuden,

9) laiminlyö lopetusasetuksen 14 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen tietojen toimittamisen,

10) laiminlyö lopetusasetuksen 16 artiklassa tarkoitetun valvontamenettelyn,

11) laiminlyö lopetusasetuksen 17 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun eläinten hyvinvoinnista vastaavan henkilön nimeämisen teurastamoon taikka

12) laiminlyö lopetusasetuksen 17 artiklan 5 kohdassa tarkoitetun kirjanpidon toimista eläinten hyvinvoinnin parantamiseksi.

61 §

Vahingonkorvaus

Kunnaneläinlääkärin ja kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitavan viranhaltijan tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten sekä lopetusasetuksen noudattamista valvoessaan aiheuttamasta mahdollisesta vahingosta vastaa valtio siten kuin vahingonkorvauslaissa (412/1974) julkisyhteisön korvausvastuusta säädetään.

63 §

Ilmoitusvelvollisuus

Jos on syytä epäillä, että eläinsuojelulakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä taikka lopetusasetusta on rikottu, tässä laissa tarkoitetun valvontaviranomaisen on viipymättä tehtävä asiasta ilmoitus poliisille.

64 §

Valvontavelvoite

Lapsen huoltajien ja muiden henkilöiden, joilla on valvonnassaan viittätoista vuotta nuorempi lapsi, on huolehdittava siitä, ettei lapsi kohtele eläimiä tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten taikka lopetusasetuksen vastaisesti.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .

Toiminnanharjoittajan, joka tämän lain voimaantullessa harjoittaa 33 c §:n 1 momentissa tarkoitettua eläinten lopetustoimintaa tai eläinten lopetusta, tulee tehdä sitä koskeva ilmoitus aluehallintovirastolle kolmen kuukauden kuluessa tämän lain voimaantulosta.

2.

Laki**rikoslain 17 luvun 14 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rikoslain (39/1889) 17 luvun 14 §, sellaisena kuin se on laissa 1431/2006, seuraavasti:

17 luku

Rikoksista yleistä järjestystä vastaan

14 §

Eläinsuojelurikos

Joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta pahoinpitelemällä, liiallisesti rasittamalla, jättämällä tarpeellista hoitoa tai ravintoa vaille tai muuten

1) eläinsuojelulain (247/1996) tai sen nojalla annetun säännöksen,

2) eläinten kuljetuksesta annetun lain (1429/2006) tai sen nojalla annetun säännöksen,

3) eläinten suojelusta kuljetuksen ja siihen liittyvien toimenpiteiden aikana sekä direktiivien 64/432/EY ja 93/119/EY ja asetuksen (EY) N:o 1255/97 muuttamisesta annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1/2005 liitteen I taikka

4) eläinten suojelusta lopetuksen yhteydessä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1099/2009

vastaisesti kohtelee eläintä julmasti tai tarpeetonta kärsimystä, kipua tai tuskaa aiheuttaen, on tuomittava *eläinsuojelurikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____
kuuta 20 _____ .

Helsingissä 4 päivänä huhtikuuta 2013

Pääministeri

JYRKI KATAINEN

Maa- ja metsätalousministeri *Jari Koskinen*

1.

Laki**eläinsuojelulain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eläinsuojelulain (247/1996) 1 §:n 3 momentti, 32—34, 34 a ja 35—37 §, 39 §:n 1—3 momentti, 41 ja 42 §, 48 §:n 1 momentti, 50 §:n 1 ja 2 momentti, 54 §, 61 §:n 1 momentti sekä 63 ja 64 §,
 sellaisina kuin niistä ovat 1 §:n 3 momentti laissa 220/2003, 34 ja 34 a § laissa 300/2006, 35 §, 39 §:n 1—3 momentti, 41 § sekä 48 §:n 1 momentti laissa 1477/2009, 37 § osaksi laissa 1194/1996, 42 § laeissa 1477/2009 ja 321/2011, 50 §:n 2 momentti laissa 1194/1996 ja 54 § laeissa 1430/2006, 15/2011 ja 321/2011, sekä
lisätään 32 §:n edelle uusi luvun otsikko sekä lakiin uusi 33 a—33 f § seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

1 §

1 §

*Lain tarkoitus**Lain tarkoitus*

Tällä lailla pannaan myös täytäntöön luonnonvaraisten eläinten pitämisestä eläintarhassa annettu neuvoston direktiivi 1999/22/EY.

Tällä lailla pannaan myös täytäntöön luonnonvaraisten eläinten pitämisestä eläintarhassa annettu neuvoston direktiivi 1999/22/EY. Lisäksi tässä laissa säädetään eläinten suojelusta lopetuksen yhteydessä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1099/2009, jäljempänä lopetusasetus, valvonnasta ja muusta asetuksessa edellytetystä täytäntöönpanosta.

*2 a luku***Eläinten lopetus**

32 §

32 §

*Eläinten lopettaminen**Lopetusta koskevat yleiset vaatimukset*

Eläimen lopettaminen on suoritettava mahdollisimman nopeasti ja kivuttomasti.

Eläin on lopetettava mahdollisimman nopeasti ja kivuttomasti *sen lopetukseen soveltuvalla menetelmällä ja tekniikalla.*

Eläimen saa lopettaa vain se, jolla on riittävät tiedot kyseisen eläinlajin lopetustekniikasta ja lopetustekniikasta sekä riittävä taito toimenpiteen suorittamiseksi.

Asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä eläimen lopettamisesta. Asetuksella voidaan myös säätää, että maa- ja metsätalousministeriö voi antaa siitä tarkempia määräyksiä.

33 §

Teurastus ja siihen liittyvät toimenpiteet

Eläimelle ei saa aiheuttaa tarpeetonta kärsimystä, kipua eikä tuskaa käsiteltäessä tai säilytettäessä sitä teurastamossa, teurastuspaikassa tai muualla teurastuksen yhteydessä, tainnutettaessa sitä taikka siitä verta laskettaessa. Eläimen on oltava asianmukaisesti tainnutettu tai lopetettu ennen verenlaskua. Kuitenkin sellainen uskonnollisista syistä noudatettava erityinen teurastustapa, jossa verenlasku aloitetaan samanaikaisesti eläimen tainnuttamisen kanssa, on sallittu siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään. Eläimelle ei saa suorittaa muita teurastukseen liittyviä toimenpiteitä ennen kuin se on kuollut.

Hyväksytyssä teurastamossa ja hyväksytyssä teurastuspaikassa tulee olla asianmukainen tila huomattavan sairaiden ja vahingoituneiden eläinten tainnutusta ja verenlaskua varten.

Asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä teurastusta ja sitä edeltäviä toimenpiteitä suorittavien henkilöiden pätevyydestä, teurastamon tai teurastuspaikan eläinten käsittelytiloista, eläinten kohtelusta ja käsitte-lystä teurastuksen yhteydessä sekä tainnutuksesta ja verenlaskusta. Asetuksella voidaan myös säätää, että maa- ja metsätalousministeriö voi antaa niistä tarkempia määräyksiä.

Eläimen lopettavan henkilön on varmistettava, että eläin on kuollut ennen kuin sen hävittämiseen tai muihin toimenpiteisiin ryhdytään.

Tarkemmat säännökset eläinten lopetuksessa käytettävistä lopetusmenetelmistä ja lopetustekniikoista annetaan valtioneuvoston asetuksella. Tarkempia säännöksiä eläimen lopettavan henkilön pätevyydestä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

33 §

Eläinten teurastus

Eläin on asianmukaisesti tainnutettava tai lopetettava siihen soveltuvalla menetelmällä ennen verenlaskun aloittamista, jollei 33 b §:stä muuta johdu. Siipikarjaan kuuluva eläin sileälataisia lintuja lukuun ottamatta saadaan kuitenkin teurastaa katkaisemalla kaula nopeasti terävällä aseella, jos eläimen omistaja teurastaa eläimen teurastamon ulkopuolella omaan kulutukseensa yksityistaloudessa. Eläimelle ei saa suorittaa muita teurastukseen liittyviä toimenpiteitä ennen kuin se on kuollut. Teurastuksella tarkoitetaan ihmisravinnoksi tarkoitettujen eläinten lopetusta lukuun ottamatta luonnonvaraisia eläimiä.

Tarkempia säännöksiä eläinten teurastuksesta teurastamon ulkopuolella voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

33 a §

Lopetusasetuksen soveltaminen eläinten lopetukseen ja teurastukseen

Lopetusasetuksen soveltamisesta elintarvikkeiden, villan, nahan, turkisten tai muiden

tuotteiden tuotantoa varten kasvatettujen tai pidettyjen eläinten lopetukseen, teurastukseen ja joukkolopetukseen sekä näihin liittyviin toimiin säädetään lopetusasetuksen 1 artiklassa.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa lopetusasetusta täydentäviä kansallisia säännöksiä, jotka koskevat:

- 1) kalojen lopetusta ja teurastusta;
- 2) porojen ja tarhatun riistan teurastusta.

33 b §

Uskonnollisista syistä noudatettava erityinen teurastustapa

Poiketen siitä, mitä lopetusasetuksen 4 artiklan 4 kohdassa säädetään, vain sellainen uskonnollisista syistä noudatettava erityinen teurastustapa, jossa verenlasku aloitetaan samanaikaisesti eläimen tainnuttamisen kanssa, on sallittua. Siipikarjaan kuuluva eläin sileälataisia lintuja lukuun ottamatta saadaan kuitenkin teurastaa katkaisemalla kaula nopeasti terävällä aseella. Tässä pykälässä tarkoitettu teurastus on sallittua vain teurastamossa tarkastuseläinlääkäriin läsnäollessa.

Tarkemmat säännökset 1 momentissa tarkoitettua teurastustavasta annetaan valtioneuvoston asetuksella.

33 c §

Eläinten lopetukseen liittyvästä toiminnasta ilmoittaminen

Toiminnanharjoittajan, joka harjoittaa eläinten lopetustoimintaa, tai eläinten omistajan tai haltijan, joka lopettaa suuria määriä eläimiä kerralla säännöllisesti, on hyväksyä ajoin ennen toiminnan aloittamista tai lopettamista taikka toiminnan oleellisesti muuttuessa tehtävä siitä kirjallinen ilmoitus sille aluehallintovirastolle, jonka toimialueella toimintaa pääasiallisesti harjoitetaan.

Lopetusasetuksen 7 artiklan 3 kohdassa tarkoitettu ilmoitus turkiseläinten lopetuksesta on tehtävä sille aluehallintovirastolle, jonka toimialueella toimintaa pääasiallisesti harjoitetaan.

Tarkempia säännöksiä aluehallintoviras-

tolle tehtävistä ilmoituksista voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

33 d §

Eläinten joukkolopetus

Lopetusasetuksen 18 artiklassa säädetään asetuksen soveltamisalaan kuuluvien eläinten joukkolopetusta koskevista erityisvaatimuksista.

Aluehallintovirasto, kunnaneläinlääkäri, tarkastuseläinlääkäri ja rajaeläinlääkäri ovat lopetusasetuksen 18 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja toimintasuunnitelman laativia viranomaisia ja 2 kohdassa tarkoitettuja toimintasuunnitelman toteutumista ja eläinten hyvinvointia varmistavia viranomaisia.

Elintarviketurvallisuusvirasto ja aluehallintovirasto ovat lopetusasetuksen 18 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuja viranomaisia, jotka voivat myöntää poikkeuksia lopetusasetuksen säännöksistä.

Elintarviketurvallisuusvirasto on lopetusasetuksen 18 artiklan 4 kohdassa tarkoitettu viranomainen, joka toimittaa komissiolle kertomuksen edeltävän vuoden joukkolopetustoimenpiteistä ja asettaa sen internetin kautta julkisesti saataville.

Tarkempia säännöksiä eri viranomaisten tehtävistä joukkolopetuksessa sekä eläinten joukkolopetuksessa noudatettavista menettelyistä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

33 e §

Eläimen lopetus hätätapauksessa

Hätätapauksessa, eläimen kärsimyksen pitkittymisen estämiseksi ja jos 32 §:ssä tarkoitettuja lopetusmenetelmiä ei ole mahdollista käyttää tai jos eläintä ei saada kiinni, se voidaan lopettaa myös muulla tavalla, kuitenkin niin, ettei eläimelle aiheuteta tarpeetonta kärsimystä.

33 f §

Lopetusasetuksessa edellytetyn koulutuksen järjestäjä

Koulutusta, joka sisältää lopetusasetuksessa edellytetyn kelpoisuuden, voi antaa koulutuksen järjestäjä:

1) joka on tehnyt Opetushallituksen nimitämän tutkintotoimikunnan kanssa järjestämissopimuksen sellaiseen tutkintoon, joka sisältää lopetusasetuksessa edellytetyn kelpoisuustodistuksen mukaisen osaamisen; tai

2) jolle opetus- ja kulttuuriministeriö on myöntänyt luvan järjestää ammatillista peruskoulutusta tai ammatillista lisäkoulutusta sellaiseen tutkintoon, joka sisältää lopetusasetuksessa edellytetyn kelpoisuustodistuksen mukaisen osaamisen.

34 §

Maa- ja metsätalousministeriö

Maa- ja metsätalousministeriö ohjaa ja valvoo ylimpänä viranomaisena tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten täytäntöönpanoa ja noudattamista.

34 a §

Elintarviketurvallisuusvirasto

Elintarviketurvallisuusvirasto ohjaa ja valvoo keskushallinnon viranomaisena tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten täytäntöönpanoa ja noudattamista.

34 §

Maa- ja metsätalousministeriö

Maa- ja metsätalousministeriö ohjaa ja valvoo ylimpänä viranomaisena tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten sekä lopetusasetuksen täytäntöönpanoa ja noudattamista.

34 a §

Elintarviketurvallisuusvirasto

Elintarviketurvallisuusvirasto ohjaa ja valvoo keskushallinnon viranomaisena tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten sekä lopetusasetuksen täytäntöönpanoa ja noudattamista.

Elintarviketurvallisuusvirasto on lopetusasetuksen 13 artiklan 3 kohdassa tarkoitettu viranomainen, jonka on arvioitava hyvän toimintatavan oppaat, ja 4 kohdassa tarkoitettu viranomainen, joka voi kehittää ja julkaista hyvän toimintatavan oppaita, sekä 22 artiklan 1 kohdan e alakohdassa tarkoitettu viranomainen, joka voi vaatia muutoksia liikkumisen rajoittamiseen ja tainnutukseen käytettävien välineiden käyttöohjeisiin.

35 §

Aluehallintovirasto

Aluehallintovirasto huolehtii tämän lain sekä sen nojalla annettujen säännösten täytäntöönpanosta ja noudattamisen valvonnasta toimialueellaan.

36 §

Paikalliset viranomaiset

Kunnaneläinlääkäri, kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitava viranhaltija ja poliisi valvovat tämän lain sekä sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista kunnan alueella.

37 §

Tarkastuseläinlääkäri ja rajaeläinlääkäri

Tarkastuseläinlääkäri valvoo tämän lain sekä sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista lihahygienialain (511/94) nojalla hyväksytyssä teurastamossa tai teurastuspaikassa.

Rajaeläinlääkäri valvoo tämän lain sekä sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista rajanylityspaikan, maastapoistumispaikan ja eläinlääkinnällisen rajatarkastusaseman alueella.

35 §

Aluehallintovirasto

Aluehallintovirasto huolehtii tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten sekä lopetusasetuksen täytäntöönpanosta ja noudattamisen valvonnasta toimialueellaan.

Aluehallintovirasto on lopetusasetuksen 21 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitettu kelpoisuustodistuksia antava viranomainen sekä artiklan 5 kohdassa tarkoitettu väliaikaisia kelpoisuustodistuksia antava viranomainen.

Aluehallintovirasto on lopetusasetuksen 22 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitettu viranomainen, joka voi peruuttaa määräajaksi tai kokonaan lopetusasetuksen mukaisen kelpoisuustodistuksen.

36 §

Paikalliset viranomaiset

Kunnaneläinlääkäri, kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitava viranhaltija ja poliisi valvovat tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten sekä lopetusasetuksen noudattamista kunnan alueella.

37 §

Tarkastuseläinlääkäri, lihantarkastaja ja rajaeläinlääkäri

Tarkastuseläinlääkäri ja lihantarkastaja valvovat tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten sekä lopetusasetuksen noudattamista elintarvikelain (23/2006) nojalla hyväksytyssä teurastamossa ja poroteurastamossa.

Tarkastuseläinlääkäri on lopetusasetuksen 21 artiklan 5 kohdassa tarkoitettu väliaikainen.

Rajaeläinlääkäri valvoo tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten sekä lopetusasetuksen noudattamista rajanylityspaikan, maastapoistumispaikan ja eläinlääkinnällisen rajatarkastusaseman alueella.

39 §

Tarkastus

Jos on aihetta epäillä, että eläintä hoidetaan, kohdellaan tai käytetään tämän lain taikka sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten vastaisesti, aluehallintovirastolla, kunnaneläinlääkärillä, kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitavalla viranhaltijalla, poliisilla ja eläinsuojeluvalvojalla on oikeus suorittaa tarkastus.

Ilman epäilyäkin aluehallintovirastolla, kunnaneläinlääkärillä, kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitavalla viranhaltijalla, poliisilla ja eläinsuojeluvalvojalla on oikeus suorittaa tarkastus sirkuksessa, eläintarhassa, pysyvässä ja kiertävässä eläinnäyttelyssä, eläin kilpailuissa, 16 §:n 4 momentissa tarkoitetuissa tilaisuuksissa sekä esityksessä ja näyttöksessä, jossa eläimiä on mukana, sekä siellä, missä harjoitetaan 21, 23 tai 24 §:ssä tarkoitettua toimintaa. Ilman epäilyäkin tarkastuseläinlääkärillä on oikeus suorittaa tarkastus kaikissa eläintiloissa teurastamon tai teurastuspaikan alueella.

Tarkastuksen suorittajalla on oikeus päästä tiloihin, joissa eläintä pidetään, ja ottaa korvauksetta tarkastusta varten tarvittavia näytteitä. Tarkastuksessa voidaan tarkastaa eläin, sen pitopaikka sekä eläintä varten tarkoitettu ravinto, juotava, varusteet ja välineet.

41 §

Ilmoitukset

Jos eläinsuojeluvalvoja tekemässään tarkastuksessa havaitsee, että tätä lakia taikka sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä on rikottu, on hänen ilmoitettava siitä aluehallintovirastolle, kunnaneläinlääkärille, kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitavalle viranhaltijalle tai poliisille, jonka on tarvittaessa ryhdyttävä asiassa 42—44 §:ssä tarkoitettuihin toimenpiteisiin.

39 §

Tarkastus

Jos on aihetta epäillä, että eläintä hoidetaan, kohdellaan tai käytetään tämän lain taikka sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten tai lopetusasetuksen vastaisesti, aluehallintovirastolla, kunnaneläinlääkärillä, kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitavalla viranhaltijalla, poliisilla ja eläinsuojeluvalvojalla on oikeus suorittaa tarkastus.

Ilman epäilyäkin aluehallintovirastolla, kunnaneläinlääkärillä, kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitavalla viranhaltijalla, poliisilla ja eläinsuojeluvalvojalla on oikeus suorittaa tarkastus sirkuksessa, eläintarhassa, pysyvässä ja kiertävässä eläinnäyttelyssä, eläin kilpailuissa, 16 §:n 4 momentissa tarkoitetuissa tilaisuuksissa sekä esityksessä ja näyttöksessä, jossa eläimiä on mukana, sekä siellä, missä harjoitetaan 21, 23 tai 24 §:ssä tarkoitettua toimintaa taikka 33 c §:n 1 momentissa tarkoitettua ilmoitusta edellyttävää toimintaa. Ilman epäilyäkin tarkastuseläinlääkärillä ja lihantarkastajalla on oikeus suorittaa tarkastus kaikissa eläintiloissa teurastamon tai poroteurastamon alueella.

Tarkastuksen suorittajalla on oikeus päästä tiloihin, joissa eläintä pidetään, ja ottaa korvauksetta tarkastusta varten tarvittavia näytteitä. Tarkastuksessa voidaan tarkastaa eläin, sen pitopaikka sekä eläintä varten tarkoitettu ravinto, juotava, varusteet ja välineet. Tarkastaa voidaan myös 26 §:ssä tarkoitettu luettelo, 26 a §:ssä tarkoitettu kirjanpito ja lopetusasetuksessa edellytetyt asiakirjat.

41 §

Ilmoitukset

Jos eläinsuojeluvalvoja tekemässään tarkastuksessa havaitsee, että tätä lakia taikka sen nojalla annettua säännöstä tai määräystä taikka lopetusasetusta on rikottu, hänen on ilmoitettava siitä aluehallintovirastolle, kunnaneläinlääkärille, kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitavalle viranhaltijalle tai poliisille, jonka on tarvittaessa ryhdyttävä asiassa 42—44 §:ssä tarkoitettuihin toimenpiteisiin.

Jos tarkastuseläinlääkäri epäilee, että tätä lakia taikka sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä on rikottu teuraseläimiä toimittavassa eläintenpitoyksikössä, on hänen ilmoitettava asiasta sille aluehallintovirastolle, jonka toimialueella eläintenpitoyksikkö sijaitsee.

Jos tarkastuseläinlääkäri epäilee, että tätä lakia taikka sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä taikka lopetusasetusta on rikottu teuraseläimiä toimittavassa eläintenpitoyksikössä, hänen on ilmoitettava asiasta sille aluehallintovirastolle, jonka toimialueella eläintenpitoyksikkö sijaitsee.

42 §

Kiellot ja määräykset

Jos 39 §:ssä tarkoitettussa tarkastuksessa tai muutoin todetaan, että tätä lakia taikka sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä on rikottu, aluehallintovirasto, kunnaneläinlääkäri, kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitava viranhaltija, tarkastuseläinlääkäri, rajaeläinlääkäri tai poliisi voi kieltää eläimen omistajaa tai haltijaa jatkamasta tai toistamasta tämän lain taikka sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten vastaista menettelyä taikka määrätä eläimen omistajan tai haltijan määrääjässä täyttämään velvollisuutensa.

42 §

Kiellot ja määräykset

Aluehallintovirasto, kunnaneläinlääkäri, kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitava viranhaltija, tarkastuseläinlääkäri, rajaeläinlääkäri tai poliisi voi kieltää sitä, joka rikkoo tätä lakia tai sen nojalla annettua säännöstä tai määräystä taikka lopetusasetusta, jatkamasta tai toistamasta lain tai sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten taikka lopetusasetuksen vastaista menettelyä taikka määrätä tämän asian laatuun nähden riittävässä määrääjässä täyttämään velvollisuutensa.

Valvontaviranomaisen toimenpiteistä säädetään myös ihmisravinnoksi tarkoitettujen eläinperäisten tuotteiden virallisen valvonnan järjestämisestä koskevista erityissäännöistä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 854/2004 5 artiklassa, rehu- ja elintarvikelainsäädännön sekä eläinten terveyttä ja hyvinvointia koskevien sääntöjen mukaisuuden varmistamiseksi suoritusta virallisesta valvonnasta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 882/2004 54 artiklassa ja lopetusasetuksen 22 artiklassa.

Sen lisäksi, mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, aluehallintovirasto voi määrätä broilereiden omistajan tai pitäjän tekemään broilereiden pitopaikassa broilereiden hyvinvoinnin kannalta tarvittavat korjaavat toimenpiteet, jos broilereiden hyvinvointia kuvaavat tekijät osoittavat broilereiden hyvinvoinnin heikentyneen kasvatusaikana. Jos broilereiden hyvinvointia kuvaavat tekijät osoittavat broilereiden hyvinvoinnin heikentyneen kasvatusaikana toisiaan välittömästi seuraavassa kolmessa parvessa vähintään kahdesti tai jos broilereiden omistajan tai pitäjän tode-

taan rikkoneen tätä lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä, aluehallintovirasto voi määrätä broilereiden kasvatustiheyden alennettavaksi. Jos broilereiden kasvatustiheyttä on määrätty alennettavaksi, aluehallintoviraston on ilmoitettava siitä tarkastuseläinlääkärille.

48 §

Selvitykset ja tutkimukset

Elintarviketurvallisuusvirasto ja aluehallintovirasto voivat tämän lain sekä sen nojalla annettujen säännösten noudattamisen valvomiseksi taikka Suomea sitovan kansainvälisen sopimuksen velvoitteiden täyttämiseksi tai Euroopan yhteisön lainsäädännön niin edellyttäessä määrätä virkaeläinlääkärit suorittamaan selvityksiä ja tutkimuksia sellaisissa eläintenpitoyksiköissä, joissa pidetään eläimiä elinkeinonharjoittamisen tarkoituksessa, sekä teurastamoissa ja *teurastuspaikoissa*.

48 §

Selvitykset ja tutkimukset

Elintarviketurvallisuusvirasto ja aluehallintovirasto voivat tämän lain sekä sen nojalla annettujen säännösten taikka *lopetusasetuksen* noudattamisen valvomiseksi taikka Suomea sitovan kansainvälisen sopimuksen velvoitteiden täyttämiseksi tai Euroopan *unionin* lainsäädännön niin edellyttäessä määrätä virkaeläinlääkärit suorittamaan selvityksiä ja tutkimuksia sellaisissa eläintenpitoyksiköissä, joissa pidetään eläimiä elinkeinonharjoittamisen tarkoituksessa, sekä teurastamoissa ja *poroteurastamoissa*.

50 §

Virka-apu

Poliisin on tarvittaessa annettava virka-apua valvontaviranomaisille sekä eläinsuojeluvalvojalle tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten valvonnassa, jos heitä estetään suorittamasta valvontatehtäväänsä ja esteen poistaminen edellyttää poliisin toimivaltuuksien käyttöä.

Lisäksi tullilaitos on rajaeläinlääkärin pyynnöstä velvollinen antamaan rajaeläinlääkärille virka-apua tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten mukaisesti tehtävien suorittamisessa.

50 §

Virka-apu

Poliisin on tarvittaessa annettava virka-apua valvontaviranomaisille sekä eläinsuojeluvalvojalle tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten sekä *lopetusasetuksen* valvonnassa, jos heitä estetään suorittamasta valvontatehtäväänsä ja esteen poistaminen edellyttää poliisin toimivaltuuksien käyttöä.

Lisäksi tullilaitos on rajaeläinlääkärin pyynnöstä velvollinen antamaan rajaeläinlääkärille virka-apua tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten sekä *lopetusasetuksen* mukaisten tehtävien suorittamisessa.

54 §

Eläinsuojelurikkomus

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta
1) kohtelee eläintä 3—6, 8, 32 tai 33 §:n

54 §

Eläinsuojelurikkomus

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta
1) kohtelee eläintä 3—6, 8, 32 tai 33 §:n,

taikka niiden nojalla annettujen säännösten tai määräysten vastaisesti,

2) käyttää sellaista 12 §:ssä tarkoitettua välinettä, laitetta tai ainetta, jonka käyttö on kielletty,

3) suorittaa vastoin 7 tai 9—11 §:n säännöksiä niissä tarkoitettujen toimenpiteiden tai

4) tuo tai yrittää tuoda maahan eläimen 28 §:ssä mainitun kiellon vastaisesti,

on tuomittava, jollei teko ole rikoslain 17 luvun 14, 14 a tai 15 §:n nojalla rangaistava tai siitä muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *eläinsuojelurikkomuksesta* sakoon.

Eläinsuojelurikkomuksesta tuomitaan myös se, joka tahallaan tai huolimattomuudesta

1) rikkoo 12 §:ssä tarkoitettua valmistus-, maahantuonti-, myynti- tai luovutuskieltoa taikka 7 §:n 3 momentissa, 13 §:n 1 momentissa, 16 §:n 3 momentissa tai 18, 19, 22, 25 tai 27 §:ssä tarkoitettua tai mainittujen säännösten nojalla annettua kieltoa,

2) rikkoo eläintenpitokieltä tai toimii toisen välikätenä eläintenpitokiellon kiertämiseksi *tai*

3) laiminlyö 13 §:n 2 momentissa, 14 §:ssä, 16 §:n 1 momentissa, 17 §:ssä, 20 §:n 2 momentissa, 20 a §:n 2 momentissa, 21 §:n 2 tai 3 momentissa, 23, 24, 26 tai 26 a §:ssä, 26 c §:n 1, 3 tai 5 momentissa taikka 64 §:ssä tarkoitettujen tai mainittujen säännösten nojalla asetettua velvollisuutta.

33 a §:n 2 momentin, 33 b §:n tai 33 d §:n 5 momentin taikka niiden nojalla annettujen säännösten tai määräysten *taikka lopetusasetuksen 3, 4 tai 15 artiklan taikka liitteen III* vastaisesti,

2) käyttää sellaista 12 §:ssä tarkoitettua välinettä, laitetta tai ainetta, jonka käyttö on kielletty,

3) suorittaa vastoin 7 tai 9—11 §:n säännöksiä niissä tarkoitettujen toimenpiteiden *taikka*

4) tuo tai yrittää tuoda maahan eläimen 28 §:ssä *säädety*n kiellon vastaisesti

on tuomittava, jollei teko ole rikoslain 17 luvun 14, 14 a tai 15 §:n nojalla rangaistava tai siitä muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *eläinsuojelurikkomuksesta* sakoon.

Eläinsuojelurikkomuksesta tuomitaan myös se, joka tahallaan tai huolimattomuudesta

1) rikkoo 12 §:ssä tarkoitettua valmistus-, maahantuonti-, myynti- tai luovutuskieltoa taikka 7 §:n 3 momentissa, 13 §:n 1 momentissa, 16 §:n 3 momentissa tai 18, 22, 25 tai 27 §:ssä tarkoitettua tai mainittujen säännösten nojalla annettua kieltoa,

2) rikkoo eläintenpitokieltä tai toimii toisen välikätenä eläintenpitokiellon kiertämiseksi,

3) laiminlyö 13 §:n 2 momentissa, 14 §:ssä, 16 §:n 1 momentissa, 17 §:ssä, 20 §:n 2 momentissa, 20 a §:n 2 momentissa, 21 §:n 2 tai 3 momentissa, 23, 24, 26 tai 26 a §:ssä, 26 c §:n 1, 3 tai 5 momentissa, 33 c §:ssä taikka 64 §:ssä tarkoitettujen tai mainittujen säännösten nojalla asetettua velvollisuutta,

4) laiminlyö *lopetusasetuksen 5 artiklan 1 tai 2 kohdassa* tarkoitettua velvollisuutta,

5) laiminlyö *lopetusasetuksen 6 artiklassa* tarkoitettua toimintaohjeiston laatimista,

6) laiminlyö *lopetusasetuksen 7 artiklan 3 kohdassa* tarkoitettua turkiseläinten lopetusta koskevan ilmoitusvelvollisuuden tai *lopettaa turkiseläimiä ilman lopetusasetuksen 7 artiklan 3 kohdassa* tarkoitettua henkilön läsnäoloa ja välitöntä valvontaa,

7) myy *lopetusasetuksen 8 artiklan* vastaisesti eläimen liikkumisen rajoittamiseen tai tainnutukseen käytettävää välinettä ilman asianmukaista käyttöohjetta,

8) laiminlyö *lopetusasetuksen 9 artiklassa* tarkoitettua liikkumisen rajoittamiseen ja tainnutukseen tarkoitettuja välineitä koske-

van velvollisuuden,

9) laiminlyö lopetusasetuksen 14 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen tietojen toimittamisen,

10) laiminlyö lopetusasetuksen 16 artiklassa tarkoitetun valvontamenettelyn,

11) laiminlyö lopetusasetuksen 17 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun eläinten hyvinvoinnista vastaavan henkilön nimeämisen teurastamoon taikka

12) laiminlyö lopetusasetuksen 17 artiklan 5 kohdassa tarkoitetun kirjanpidon toimista eläinten hyvinvoinnin parantamiseksi.

61 §

Vahingonkorvaus

Kunnaneläinlääkärin ja kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitavan viranhaltijan tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista valvoessaan aiheuttamasta mahdollisesta vahingosta vastaa valtio siten kuin vahingonkorvauslaissa (412/74) julkisyhteisön korvausvastuusta säädetään.

61 §

Vahingonkorvaus

Kunnaneläinlääkärin ja kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitavan viranhaltijan tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten sekä lopetusasetuksen noudattamista valvoessaan aiheuttamasta mahdollisesta vahingosta vastaa valtio siten kuin vahingonkorvauslaissa (412/1974) julkisyhteisön korvausvastuusta säädetään.

63 §

Ilmoitusvelvollisuus

Jos on syytä epäillä, että eläinsuojelulakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä on rikottu, on tässä laissa tarkoitetun valvontaviranomaisen viipymättä tehtävä asiasta ilmoitus poliisille.

63 §

Ilmoitusvelvollisuus

Jos on syytä epäillä, että eläinsuojelulakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä taikka lopetusasetusta on rikottu, tässä laissa tarkoitetun valvontaviranomaisen on viipymättä tehtävä asiasta ilmoitus poliisille.

64 §

Valvontavelvoite

Lapsen huoltajien ja muiden henkilöiden, joilla on valvonnassaan viittätoista vuotta nuorempi lapsi, on huolehdittava siitä, ettei lapsi kohtele eläimiä tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten vastaisesti.

64 §

Valvontavelvoite

Lapsen huoltajien ja muiden henkilöiden, joilla on valvonnassaan viittätoista vuotta nuorempi lapsi, on huolehdittava siitä, ettei lapsi kohtele eläimiä tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten taikka lopetusasetuksen vastaisesti.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .

Toiminnanharjoittajan, joka tämän lain voimaantullessa harjoittaa 33 c §:n 1 momentissa tarkoitettua eläinten lopetustoimintaa tai eläinten lopetusta, tulee tehdä sitä koskeva ilmoitus aluehallintovirastolle kolmen kuukauden kuluessa tämän lain voimaantulosta.

2.

Laki**rikoslain 17 luvun 14 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rikoslain (39/1889) 17 luvun 14 §, sellaisena kuin se on laissa 1431/2006, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

17 luku

17 luku

Rikoksista yleistä järjestystä vastaan**Rikoksista yleistä järjestystä vastaan**

14 §

14 §

*Eläinsuojelurikos**Eläinsuojelurikos*

Joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta pahoinpitelemällä, liiallisesti rasittamalla, jättämällä tarpeellista hoitoa tai ravintoa vaille tai muuten

1) eläinsuojelulain (247/1996) tai sen nojalla annetun säännöksen,

2) eläinten kuljetuksesta annetun lain (1429/2006) tai sen nojalla annetun säännöksen tai

3) eläinten suojelusta kuljetuksen ja siihen liittyvien toimenpiteiden aikana sekä direktiivien 64/432/ETY ja 93/119/EY ja asetuksen (EY) N:o 1255/97 muuttamisesta annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1/2005 liitteen I vastaisesti kohtelee eläintä julmasti tai tarpeetonta kärsimystä, kipua tai tuskaa aiheuttaen, on tuomittava *eläinsuojelurikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta pahoinpitelemällä, liiallisesti rasittamalla, jättämällä tarpeellista hoitoa tai ravintoa vaille tai muuten

1) eläinsuojelulain (247/1996) tai sen nojalla annetun säännöksen,

2) eläinten kuljetuksesta annetun lain (1429/2006) tai sen nojalla annetun säännöksen,

3) eläinten suojelusta kuljetuksen ja siihen liittyvien toimenpiteiden aikana sekä direktiivien 64/432/ETY ja 93/119/EY ja asetuksen (EY) N:o 1255/97 muuttamisesta annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1/2005 liitteen I *taikka*

4) eläinten suojelusta lopetuksen yhteydes-

sä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1099/2009

vastaisesti kohtelee eläintä julmasti tai tarpeetonta kärsimystä, kipua tai tuskaa aiheuttaen, on tuomittava *eläinsuojelurikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .*